

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIE:
N. V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIE:
Mr. K. FAUSER, Koedoes, res. Semarang, Java.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

INHOUD: Indische Tentoonstelling te Arnhem (I.T.A.) 11 Juni—28 Juli 1928. — Dr. C. W. Janssen (In Memoriam). — Hoe staat het thans met het Cocoveselvraagstuk? door Colonisticos. — De Evangelische Broedergemeente in Suriname en de Nederl. taal, door Fred. Oudschans Dentz. — Aanslagen in de Inkomstenbelasting in Nederland (met betrekking op Indische verlofgangers en repatriëerenden), door G. M. v. van Roessel jr. — Opheffing van Suriname, door F. H. Umbgrove. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ. Pers, II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen: I. Amersfoort, II. Apeldoorn, III. 's-Gravenhage, IV. Groningen, V. Nijmegen. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur, II. Van de Redactie, III. Van het Inform.-Bureau. — Mutatiestaat van 14 tot 21 December.

De Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging „Oost en West” in Oost-Indië, de heer Mr. K. FAUSER, die tot October 11. met verlof in Nederland vertoefd heeft, bij zijn terugkeer geplaatst te KOEDOES, residentie Semarang, JAVA.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)
11 Juni—28 Juli 1928.

De nieuwe reclameplaat blijkt weer in den smaak te vallen. Zij stelt Oost- en West-Indië voor, weergegeven door een Javaan met het gelaat gewend naar het Oosten, en een Negervrouw kijkende naar het Westen, het geheel in zeer heldere kleuren gedrukt.

Deze plaat wordt thans tot een aantal van 20.000 exemplaren over het land verspreid.

Aangemoedigd door het succes met de reeds uitgegeven briefkaarten met een afbeelding van de voorplaat, worden ook thans wederom briefkaarten in kleurendruk met de tekening van de nieuwe reclameplaat tot een getal van 75.000 beschikbaar gesteld, terwijl eveneens weder sluitzegels, in dezelfde geest in kleuren uitgevoerd, verkrijgbaar zijn. Hiervan zijn voorloopig 200.000 stuks voorhandig.

De tekening met onderschrift op de plaat vormt een peervormige figuur. Deze vorm zal ook in latere reclame worden gehandhaafd.

Het ligt namelijk in de bedoeling, tegen tentoonstellingstijd in briefkaartformaat nog een groot aantal wegwijzers te doen verschijnen, waarop zal worden aangegeven de weg van het station Arnhem naar het Tentoonstellingsterrein. Deze zullen in dezelfde kleuren als de reclameplaat, blauw, zwart, rood geel en bruin, worden vervaardigd.

Platen, kaarten en zegels worden wederom op aanvraag gaarne verkrijgbaar gesteld en wij twijfelen niet, of vele leden zullen ook thans weer gaarne hunne medewerking willen verleenen door te gebruiken bij hunne correspondentie.

Aanvragen zijn te richten aan het adres van de Administratie: Nieuwe Plein 52, Arnhem.

(Wordt vervolgd).

Dr. C. W. JANSSEN. (In Memoriam).

Woensdag 14 December j.l. is overleden Doctor C. W. Janssen, Directeur van de Senembah Maatschappij, Commissaris van tal van andere Koloniale instellingen, steunpilaar en mede-oprichter van het Koloniaal Instituut aan de Mauritskade te Amsterdam, filantroop in den besten en meest uitgebreiden zin des woords, man met bijzondere gaven van hoofd en hart, die in zijn leven en werken demonstreerde de juistheid van het spreekwoord dat eenvoud het kenmerk van het ware is... Woensdag j.l. is hij heengegaan; gesloopt door een kwaal, die langzaam maar zeker het einde moest brengen...

En Zaterdag daaraanvolgende heeft een groot, een zeer groot aantal vrienden en kennissen van hem belangstelling getoond, toen het Crematorium Westerveld van het stoffelijk overschot van Dr. Janssen in wreede, schier lugubere werkelijkheid een „stoffelijk overschot” maakte.

Cremer... Hubrecht... Nienhuys... Janssen... „Voorgeslachten kwijnen henen... En wij treuren op hun graf. Ras zal 't nakroost ons beweenen. 't Menschdom valt als blaadren af”... heeft eens een dichter gezongen. Heeft hij, met deze vier namen voor oogen, niet recht gesproken? De belangstelling voor onze Koloniën en voor Koloniale aangelegenheden is gedurende de laatste jaren in de kringen van het opkomende leven in niet geringe mate vermeerderd; blijkbaar wilde de dood, ten aanzien van Indische persoonlijkheden, gedurende diezelfde laatste jaren niet achterblijven! Ook zijn belangstelling vermeerderd...

Het overlijden van Dr. Janssen is, betrekkelijk, nog onverwachts gekomen. Nog enkele weken terug was zijn toestand van dien aard, dat het schéén alsof er eenige verbetering was ingetreden. De berichten konden toen gunstig luiden en men hoopte dat met dezen aanval het einde niet gemoeid behoefde te zijn. De „belangstellende” van zoeven dacht er anders over. En de man, wien het lot trof, had gedwee te volgen!...

De dagbladen hebben reeds verschillende cijfers en data, betrekking hebbende op het leven van Dr. Janssen, breedvoerig gemeld. Te dien opzichte kan dus ons „In Memoriam” kort zijn. Heel het leven van dezen 67-jarige is gewijd geweest aan de belangen van de Nederlandsche Koloniën, hetzij Dr. Janssen die belangen diende door zijn persoonlijk verblijf in die Koloniën, hetzij hij dit deed vanuit zijn kantoor aan de Leidschegracht te Amsterdam, waar ieder, die hem raad of steun kwam vragen voor aangelegenheden op koloniaal terrein, met woord en daad werd bijgestaan.

Dr. Janssen was een der geestelijke hoeksteen — en een der financieele pijlers van het Koloniaal Instituut te Amsterdam; die instelling had de liefde en de toewijding van zijn gansche hart. Toen Jhr. mr. dr. A. Roëll, de Commissaris der Koningin in Noord-Holland, in zijn kwaliteit als president van den Raad van Bestuur van het Koloniaal Instituut, j.l. Zaterdag op Westerveld in korte trekken den doode herdacht, zeide hij o.m.: „Met al Uw kracht, „met al de voortvarendheid, die de schoone kenmerken van Uw leven zijn geweest, hebt gij deze „nationale instelling gediend en gesteund en zelf „hebt ge immers gezegd, dat ge haar tot Uw laatsten „snik zoudt dienen!”...

Tot dien laatsten snik heeft Dr. Janssen die nationale instelling, het Koninklijk Instituut, gediend en gesteund... ja, gesteund óók! Daadwerkelijk en financieel gesteund in niet geringe mate, zooals Cremer en Hubrecht het met en vóór hem deden.

COR VAN MOORSEL

JAN HENDRIKSTRAAT 9

DEN HAAG — TELEFOON 14953

Is het voordeligste adres voor

BEDDEN
MEUBELEN
TAPIJTEN

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15
Den Haag

Groote sortering HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 6424

Doeltreffende
reclame vereischt
grootte
publiciteit

Dr. RABINDRANATH TAGORE

Het Centrum der Indische
Cultuur

PRIJS : f 0.60

N.V. „ADI-POESTAKA” 's-GRAVENHAGE

**DE OUDST GEVESTIGDE A^o 1835
POSTZEGELHANDEL**

Fa. C. J. H. ROOTLIEB & Co.
HEERENGRACHT 8
Tel. No. 11333 - Den Haag

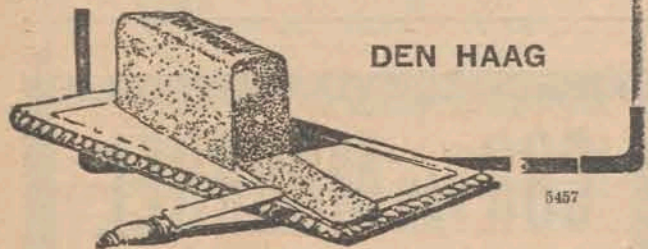
Vraag onze nieuwste Prijs-courant - Postzegels
Postzegelalbums - Benodigheden 1927-28

ROGGEBROOD

FIRMA

GEBR. TEN HOEVE

DEN HAAG

TE KOOP HEERENHUIZEN

Emmastraat, 8 kamers, keuken, zolder, kelder, 3 W.C.'s, tevens geschilderde muren en plafonds, kamers zeer ruim. Koopsom f 16.000.—

Laan Copes, 11 kamers, badkamer, zolder, keuken; dit pand is zeer geschikt voor kantoor. Kamers zeer ruim en een ruim uitzicht. Koopsom f 20.000.—

Van-Woertstraat, plan Duinzicht, met voor- en achter-tuin, 5 kamers, badkamer, keuken en zolder; thans nog enkele, aanbieding zeer voordeelig. Koopsom f 11.900.—

Laan van N.O.-Indië, 10 kamers, ruime hall en garde-robe, kelder, keuken, badkamer, te Voorburg, zeer mooi gelegen, een ruim voor- en achteruitzicht, een groote voor-, achter- en zijtuin, plaats voor een garage en 5 min. vanaf spoor en tram. Koopsom f 25.000.—

Inlichtingen: Firma J. VAN GEMERT & ZOON, Valkenboschkade 279, 's-Gravenhage, Telefoon 35350. 5401

GEBRS. OOMS

Brood-, Beschuit- en Fijne Banketbakkerij

INDIGOSTRAAT 89 h. Rabarberstr.

Den Haag :: Telefoon 36016

Levering van alle soorten

BROOD EN BANKET

van de beste grondstoffen bereid

Fa. H. M. J. VAN DUIJNE

HOFLEVERANCIER OPGERICHT A^o 1875
KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106

VLEESCHHOUWERIJ

SPECIALITEIT IN

**RUUD-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN**

Het Instituut **SCHOEVEERS**
STADHOUDERSPLEIN 3 - DEN HAAG
wordt voornamelijk door het goede
INDISCHE PUBLIEK
bezoekt. Prospectus gratis voor Typen, Talen, Steno, Boekhouden

En daarnaast waren nog zoo tal van andere verenigingen en instellingen, die zijn hulp en zijn medewerken en medeleven hebben mogen ondervinden: de belangstelling op Westerveld getuigde er van. Naast de vele vertegenwoordigers van het Indisch milieu uit ons land, waren er afgevaardigden van het bekende „Ons Huis” te Amsterdam: van de Vereeniging voor Maatschappelijk werk; van de Vereeniging De Avond-Ambachtsschool; van de Maatschappij tot Exploitatie van koffiehuzen van den Volksbond; van het College van Regenten van de gevangenen te Amsterdam, — en zoowel die persoonlijke belangstelling als de schat van bloemen, die om en bij de baar lag opgestapeld, waren even zoovele bewijzen van de omvangrijke taak die Dr. Janssen, buiten zijn gewonen dagelijkschen arbeid als Directeur van de Senembah Maatschappij, op maatschappelijk en filantropisch terrein heeft vervuld.

Maar... óók ginds, op Sumatra's Oostkust, op de uitgestrekte terreinen der Senembah Maatschappij, op Tandjong Morawa, zal het sterven van dezen bekwamen bewindvoerder worden betreurd. Want Dr. Janssen was — en is tot zijn dood toe gebleven, in de eerste, in de tweede en in de derde plaats: Directeur der Senembah Maatschappij — en hoe hij als zoodanig zijn taak heeft opgevat, vertellen U de hospitalen en de scholen op de terreinen der Senembah-maatschappij, — inrichtingen voor verpleging en onderwijs tot wier oprichting Dr. Janssen het initiatief heeft genomen.

„In de Senembah-Maatschappij” — aldus schrijft Dr. C. P. Gunning in zijn werk: „Naar Groter Nederland”, —

In de Senembah-Maatschappij leeft nog een oude traditie, door de pioniers Naher en Grob een halve eeuw geleden daarin vastgelegd. Het streven om bekwaam personeel aan te stellen, den arbeid zoowel als den arbeider te verzorgen, wij treffen het van den beginne bij deze maatschappij op Sumatra's Oostkust aan. Zij waren het ook, die artsen aan eigen hospitalen verbonden, wier studiezijn waarborg was voor de beoefening der wetenschap naast de praktijk van den dag. Aan deze traditie der Senembah Maatschappij, die tot op den huidigen dag doorwerkt, dankt heel Indië een groote vordering op het gebied der tropische hygiëne.

Tot zoover Dr. Gunning, die dan verder vertelt van de door Janssen gestichte Javaansche scholen op Tandjong Morawa; van de... vrije- en ordeoefeningen voor de Javaansche jeugd aan die scholen onderwezen, enz.

Inderdaad, vooral daarginds zal het gemis van dezen hoogsten chef, die naast goede kolonisatie en gunstige exploitatie van een groot-bedrijf, de zedelijke en geestelijke verheffing van zijn „koelies” scherp voor oogen hield, — worden gevoeld. En wanneer Dr. Janssen, te dezen opzichte meermalen een standpunt innam, afwijkende van dat van andere directeuren van Cultuur Maatschappijen, — dan ging hij toch zijn weg. Dan onderstreepte hij het doel van zijn Javaansche scholen, geformuleerd aldus: „De kinderen op te voeden tot flinke menschen, die meer kennen en kunnen dan hun ouders ooit hebben geleerd; maar daarbij vooral deze leerlingen op te voeden tot deugdzaame, goede menschen, die jong geleerd hebben de vreugde van den arbeid”.

Wij schreven het reeds — en we herhalen tenslotte: de nagedachtenis van dezen uit het midden van zijn leven en werken weggerukten begaafden Directeur der Senembah Maatschappij, van dezen diep-meevoelenden filantroop, zal in Nederland, maar ook in Nederlandsch-Indië in hooge eere blijven!

Leden van „Oost en West”

„Daer can voor de Indien iets groots worden verrigt”, wanneer gij allen, in eenigerlei vorm, Uwe medewerking verleent tot het welslagen der a.s. tentoonstelling te Arnhem.

Het bestuur der afdeling Arnhem verdient Uwen steun ten volle, mede omdat zijn lofdig streven de gansche Vereeniging ten goede moet komen!

**Hoe staat het thans met het
Cocosvezelvraagstuk?**

door
COLONISTICOS.

It's a long, long way to Tipperary
It's a long way to go.

Het Koloniaal Weekblad pleegt sinds 1924 telkens in December tegen Kerstmis mededeelingen te bevatten omtrent dit vraagstuk; zie voor het jaar '26 de bijdrage in de nummers van 9 en 22 die maand-verschenen onder den titel: „het Cocosvezelvraagstuk in een zeer belangwekkend stadium gekomen en de daarin aangehaalde voorgangers.

Sindsdien is er in het openbaar niets meer van vernomen of over bekend gemaakt „une silence opinâtre reignait”, terwijl toch bij menigeen de verwachtingen wel groot zullen en hij benieuwd zal zijn naar den stand van zaken, naar het resultaat verkregen op eind '27; immers bevatte de bijdrage van 22 December '26 deze zinsnede:

„Als nu alles verder goed en excelsior blijft gaan, in de lijn van deze 2 afgelopen jaren, — nl. '25 en '26 — dan kan het geene te stoute voorspelling heeten, dat er in „December '27 zal kunnen geschreven worden over minstens één in bouw, of zelfs „reeds sinds kort in bedrijf gesteld zijnde groot „coprah- en vezelverspinningsbedrijf.”

Vooruitlopende zij dadelijk bekend gesteld, dat aldus te optimistisch geschreven, te vroeg victorie gekraaid is; niet alleen is er nog geen begin gemaakt met zulk een bedrijf, maar het daarvoor benodigde kapitaal is nog niet eens bijeen; van de personen, die dit beschikbaar zouden kunnen en willen stellen, is nog niets bekend geworden.

Maar al is dus op dit tijdstip de werkelijkheid geheel anders dan wat toen als mogelijkheid was aangekondigd, en waarop gehoopt werd: dan is die uitgesprokene verwachting toch wel een sterk motief, om te trachten te weten te komen, wat er dan feitelijk wél in deze gaande geweest en bereikt geworden is.

Nu is dit niet zoo eenvoudig. Want het Cocosyndicaat, juister en duidelijker Cocosstudie-syndicaat, onder leiding der Internationale Credieten Handelsvereniging te Rotterdam gevestigd, verschildt o.a. op het stuk van mededeelzaamheid van lichamen als die bij de kunstzijde betrokken, of van de Farbenindustrie I.-G.; van deze verneemt het groote publiek bij voortdurend een en ander, dan dit dan dat. Voor hare vastloopigheid en strakke stilzwijgendheid zal nu stellig wel voor die vereeniging eene gegronde reden bestaan, maar de belangstellenden in dit veelbeteekenende vraagstuk en vooral in de redelijke en vruchtbare oplossing daarvan, blijven dientengevolge intusschen in het duister, n.l. vrijwel in onwetendheid door ongelijkheid staan wachten en moeten zich tevreden stellen met vermoedens, geruchten, vermoedelijkheden, met een enkelen afvallenden kruimel.

Intusschen zou Den Haag als koloniaal centrum en als Indische bijenkorf met een gestadig gegons van aan- en afvliegende tweebeentige tropenblijen van zeer uiteenlopenden aard en functies, niet dit Den Haag zijn, indien het aan een meer ernstigen speurder en oor-te-luisterenlegger niet gelukt zou zijn, hieromtrent meer te weten te komen dan rook, nevel en praatjes; en zulks is het gevolg eener werking; door een Javaansch spreekwoord aldus tekenend omschreven met de woorden: „Koekoes hoten kènging kinemoelan”, dat is: de damp van de gestoomde rijst dringt ook door de meest strak omhullende doeken heen, m.a.w. hij vindt altijd nog uitwegen naar buiten; en zoo zijn er ook syndicale dampen zelfs door muren tot naar Den Haag toe ontsnapt, die ondanks hunne geluidloosheid, dus in stille taal, toereikend wel sprekend waren; die stille stemmen vertelden het volgende.

Het Cocosyndicaat is na Kerstmis '26 steeds met zijne levende en doode weermiddelen diligent en actief geweest en schijnt eene goede uitkomst te hebben bereikt. Definitief moet n.l. zijn uitgemaakt niet alleen de mogelijkheid der zeer snelle winning van cocosvezel tegelijk met die van coprah van de bolsters van de machinaal behandelde rijpe noten, maar deze vezels zouden ook langs geheel mechanischen weg verspinbaar zijn gebleken; en daar dit een en ander ook op economische wijze bereikt moet zijn, beteekent zulks niet minder dan dat daarmede een nieuwe massavezel zijn intrede in de

Beschilderde en Onbeschilderde Perkamenten Lampekappen

Voor het OPNIEUW OVERTREKKEN van ZIJDEN LAMPEKAPPEN, het VERANDEREN van VAZEN in ELECTRISCHE LICHTLAMPEN en het MAKEN van daarbij passende GESCHILDERDE ZIJDEN LAMPEKAPPEN is het adres:

Lampenhuis „HELIOS” :: Elandstraat 56

wereldhuishouding zou doen. Het verkregen garen zoude bruikbaar zijn als tapijtgaren en voor den maak van touw- en netwerk.

Evenwel schijnt men met den suikerzak uit cocosvezel, waarop door zooveel vrij stellig was gerekend als een hoofdresultaat, niet geslaagd en de oorzaak daarvan gelegen te zijn in de groote moeilijkheid, verbonden aan de verder door te voeren, en liefst uiteindelijke vezelzuivering; (dat is nl. de afscheiding van de fijne, schadelijk-hinderlijke kurkachtige deeltjes van den reeds eerder in het „Koloniaal Weekblad” genoemde z.g. kofferdam); eerst als men daarin geslaagd zal zijn, kunnen de vereischte fijnere en zeer soepele garens verkregen worden: en deze zullen tot zakkengoed kunnen worden geleverd. Doch de mogelijkheid, om ook daartoe te overgaan, schijnt vrijwel vast te staan. In de bijdrage voor Kerstmis '26 was van deze zeer belangrijke zaak geen melding gemaakt, om de eenvoudige reden, dat men toen immers nog stond voor en zijn handen vol en overvol had aan het streven, energiek en doelbewust, vooreerst naar de winning van een bruikbaar-doelmatige vezel en daarna naar zijn verspinning tot een garen. Zooals overal elders kan ook hierbij niet anders worden voortgegaan dan langs „lijnen van geleidelijkheid”; die lijnen en stappen mogen kort en snel zijn, maar ook hierbij kunnen evenmin twee stappen tegelijk gezet worden als dat b.v. de rijst reeds ééne maand na den uitzaai een oogstbaar product zou kunnen geven. Ook hierbij kan alleen van organieken groei en voortgang sprake zijn. Bismarck, als schepper van het Duitsche Keizerrijk ook wel de Rijkssmid genoemd en met allerlei smidswerk in grooten stijl overdege bekend, vatte zijne ervaringen in deze zamen in de woorden: „Een druif wordt geen minuut eerder rijp, ook al zou men de heele plant boven een gasvlam zetten”. Zoo ook hier.

Aan het zakkengaren blijkt eerst gedacht, daartoe eerst overgegaan te kunnen worden, nadat een voorafgaand type garen in de vereischte deugdelijkheid zal zijn verkregen. Welnu, hierin is men geslaagd en dat is dan toch het voornaamste gedeelte van het cocosvezelvraagstuk: het is eenvoudig van fundamenteele beteekenis. Hiermede is de Victorie begonnen. Zooals men zich dit vroeger altijd heeft voorgesteld en nagestreefd, is het langs dezen weg niet alleen opgelost, doch ook nog op eene wijze, waarvan men nooit gedroomd had; want leest men het bekende reisrapport van Prof. Dr. Kluyver van 1920 na, dan is daarin nog geene sprake van mechanische verwerking en was omtrent de oplossing daarvan steeds gedacht, dat zij op ongeveer gelijke wijze zoude moeten geschieden, als dit in Britsch-Indië het geval was, inzonderheid in de bekende wijdverspreide volksnijverheid en huisnijverheid van Koromandel.

Men kan dus thans, in den best-welmeenenden zin van het woord „dankbaar, maar niet voldaan”, de levendige hoop uitspreken en de verwachting koesteren, dat voortgaande activiteit en volharding in deze hare belooning moge vinden, of wel juister „bekroning”, door de verkrijging van een zak, niet alleen bruikbaar voor suiker, maar ook deugdelijk voor andere massale zakgoederen, een zak vooral die met succes met de jute zal kunnen mededingen. De dag, waarop deze koepel op de kerk zal zijn voltooid, zal zijn een glorieuze en een eeredag niet alleen voor het Cocossyndicaat, het Cocosoctrooiensyndicaat — waaraan in Januari '27 de koninklijke goedkeuring werd verleend, — voor den inventieënwerker en bewerker van de verschillende voltrekt nieuwe procédés daarvoor vereischt, maar ook een voor het koloniale Nederland.

Maar daarop vooruitlopende, moet men hartgrondig wenschen, dat het jaar 1928 eindelijk moge brengen de beslissing wellicht ook nog tot de oprichting van een bedrijf voor coprah- en vezelwinning, nauw verbonden met één voor de verpinning in Nederlandsch-Indië.

Voor het Cocossyndicaat lijkt het mij dan ook enerzijds wel eene vanzelfsprekende zaak en plicht te zijn, maar anderzijds eene even dankbare als aanverwante taak, een „nobile officium”, om met al hetgeen in deze gewrocht is in moeizaam-achtenswaardigen arbeid tot en met den laatsten stand, dus dien van Mei '28 toe, op waardige en indrukwekkende wijze voor den dag te komen en aan het voetlicht te treden op de zoo veelbelovende en bekwaam voorbereide koloniale tentoonstelling te Arnhem: dat het alsdan te kijk zal kunnen leggen, zal worden het daggesprek van geheel Europa en de Indië, ook dat onder de Union Jack, op ongeveer gelijke wijze als dit het geval was met de der verbaasde

wereld voor het eerst op de Wereldtentoonstelling te Londen in 1853 vertoonde drieponders van gegoten staal door Krupp.

Ten overvloede zij nu, die een juist begrip omtrent de beteekenis der mogelijkheid van verspinning der onderwerpelijke vezel wil verkrijgen, en dientengevolge de juiste waardeering van een procédé, waardoor het alleszins doeltreffend en bevredigend zal kunnen worden opgelost, nog gewezen op:

1. Het geestdriftige hoofdartikel in de „Indische Mercur” van 19 September '24, van Prof. G. van Iterson, getiteld: „een lofwaaardige daad; een belangrijk rapport en eene onafwijsbare plicht”, en zulks naar aanleiding van het „reisrapport” van Dr. Kluyver voormeld en Raden Mas Inso, (thans landbouwconsulent in het klapperrijke Banjoemas en daar geplaatst met de speciale opdracht, om aan de cococultuur zijne speciale aandacht te schenken; wel een bewijs, welk groote beteekenis het Departement van Landbouw aan dezen reeds thans zoo weldadigen boom toekent.

2. Het instructieve hoofdartikel van de bekende cocospecialiteit Prof. P. Preusz (in November '26 overleden). Ueber die Zukunft der Kokoskultur und Kokosfaserbereitung” in der „Tropenpflanzer” van Juni '26.

De Evangelische Broedergemeente in Suriname en de Nederlandsche taal,

door

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

De Evangelische Broedergemeente (Unitas Fratrum), uit de oude Boheemsche Moravische Broederkerk voortgekomen, werd door den Graaf van Zinzendorf gesticht. Behalve in tal van andere deelen der wereld, begaven haar zendelingen zich ook naar Suriname, waarheen de eersten in 1735 ter verkenning vertrokken. Hun zendingsarbeid onder de Indianen ving in 1739 aan, die onder de Boschnegers in 1765. Van onderwijs was toen nog geen sprake. Eerst in 1844, toen in de kolonie scholen voor slavenkinderen werden toegelaten, ving het zeer elementair school onderwijs der Zending aan, dat gegeven werd door de Duitsche zendelingen. Eerst in 1860 werd er door de wet toegelaten om schrijfontwijs te geven. De emancipatie had plaats in 1863. Daarna konden eerst de scholen tot bloei komen en zoo verzezen er 2 scholen, een voor jongens en een voor meisjes, weldra een 300 à 400 leerlingen tellende, de tegenwoordige „Zinzendorf” en de „Comeniusschool”.

Deze tak van arbeid had met groote moeilijkheden te kampen. Zoo ontleenen wij aan een bericht van 1850 het volgende: „Aan voortdurend onderwijs is niet te denken. Ten hoogste vindt men hier en daar op de plantage een neger, die lezen kan en die, als hij er verlot toe kan krijgen, anderen onderricht geeft”. In 1851 schreef men: „De hoop op uitbreiding van ons schoolwerk werd niet vervuld. In de stad gaat de school wel goed vooruit en op de plantages doen de broeders al het mogelijke, maar de slavernij staat nog overal in den weg”.

In datzelfde jaar zonden de broeders een rondzendbrief aan de plantages, verzoekende om uit hunne slaven flinke jongelui te zenden tot opleiding voor onderwijzers. Dit had ten gevolge, dat er in 1852 op plantage Beekhuizen met een opleidingsschool kon worden begonnen met 10 jongelieden door goedgezinde planters afgestaan. Deze school kreeg den naam van „Centraalschool”. De eerste school in Paramaribo richtte de zending op in 1853, onder leiding van een Duitschen Zendeling met een zwarten helper.

De centraalschool werd in 1871 naar de stad verplaatst. Zij werd met de Comeniusschool vereenigd. Was aanvankelijk het Negerengelsch de voertaal van het onderwijs, met de Wet van 1876 trad het Nederlandsch meer op den voorgrond. De Duitsche Broeders konden toch moeilijk aan de Wet voldoen en lieten Hollandsche krachten uitkomen, die in 1887 en 1888 beroepen werden. Een Duitsche broeder had tevoren in Nederland het examen voor hoofdonderwijzer afgelegd en was in 1880 naar Suriname teruggekeerd. Met deze 3 krachten vangt de opleving van het onderwijs aan. Het onderwijs, uit de zending geboren, werd een taak van groote zorg, die zich tot het groote deel der gekleurde bevolking uitstreekte, dat eerst zoo goed als geen Nederlandsch kende en slechts langzamerhand, dank

M. A. J. LINNEWEEVER
LUXE EN ORTHOPAEDISCH MAATSCHOEISEL

LEVERANCIER VAN H. M. DE KONINGIN
EN Z.K.H. DEN PRINS DER NEDERLANDEN

WESTEINDE 32A :: DEN HAAG
OPGERICHT 15 JAN. 1827 TELEFOON 15551

Onze Luxe Maatschoeisel heeft een voorname snit en een goeden pasvorm. Ons Orthopaedisch schoeisel bezit goede prothesen en maskeert de abnormaliteit. Ons maatwerk is niet te vervangen.

Jac. Schijff, Tandarts

Stadhoudersplein 102 - Den Haag
Telefoon 33877

SPREEKUR:

6.30-8 en volgens afspraak

De Kleine Opvoedingstehuizen

te Amersfoort, P.-Bothlaan 43, onder leiding van Mej. E. J. M. ABERSON, en te Apeldoorn, Jachtlaan 38, onder leiding van Jonkvrouwe L. FEITH, zijn bestemd voor **KINDEREN UIT INTELLECTUEELE KRINGEN**, die buiten de ouderlijke zorgen moeten worden opgevoed. Huiselijke, beschaafde omgeving, groote eenvoud, gezonde huizen, goede voeding, zorgvuldige behandeling. Inlichtingen bij bovengenoemde Dames en bij

Het Bestuur:

J. C. HIETINK, Gedelegeerde v. d. Studiecommissie v. O. en W., v.-d.-Heimstraat 33, Den Haag, wvd. Voorzitter.

Mej. M. KAARS SYPESTEIJN, Fr.-van-Mierisstraat 136 I, Amsterdam, Secretaresse.

H. A. G. ELINK SCHUURMAN, Accountant, Keizersgracht 574, Amsterdam, Penningmeester.
Mr. F. A. G. VAN WALSEM, Zeist, Onder-Voorz.
Mej. J. C. BLANKERT, R. O. G., Zeist.

Correspondente voor Indië:
Mevr. F. VAN HOUWENINGE—Blaauw, per adres Agentschap B. P. M., Semarang.

WARMWATER

Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618

'S - GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

HOKSBERGEN

ZOEKT NIET
VRAAGT HET ONS

VILLA'S, HEERENHUIZEN, BOVEN- EN BENEDENHUIZEN, WINKELHUIZEN, EN PAKHUIZEN, op elken stand en voor elke beurs te koop en te huur. Ernstigen reflectanten worden zonder eenige verplichting alle inlichtingen kosteloos verstrekt, terwijl zij gratis per auto worden gehaald en gebracht door het Woningbur.

HOKSBERGEN :: BEZUIDENHOUT 14
TELEFOON 70343 DEN HAAG

KERSTVERSIERINGEN
 voor de Tafel, voor den Boom
 en voor de Kamer
 DENNISON's Kerstverpakkingen
 Ruime keuze, degelijke 5499

KERSTGESCHENKEN

Bezoekt Klaassen's Feestmagazijn
 PRINSESTRAAT 4, Tel. 13324

en Klaassen's Kantoorboekhandel
 PRINSESTRAAT 23, Tel. 12805

ENGELSCH HEERENKLEEDING
„DRESS”
 VALERIUSSTR. 72 :: DEN HAAG

Onze Confectie is elegant en duurzaam
 Ook voor corpulente Heeren 5530

DIRECT UIT VOORRAAD :: DIRECT UIT VOORRAAD

N.V. STUKADOORSBEDRIJF
 voorheen
L. PH. BISSCHOPS
 SASSENHEIM - TEL. 4507

UITVOERING van alle
STUKADOORSWERKEN
 door het geheele land.

Wij maakten o.a. het Stukadoorswerk voor
 het Koloniaal Instituut tot volle tevredenheid der Directie. 5474

VERZEKERT UW RIJWIEL
 bij de
's-Gravenhaagsche Rijwielverz.-Mij.
 Conradkade 56 — Den Haag 5417

Premie 3 pCt. der waarde
 (Minimum f 3.—)

Aanbevolen voor Leden van „Oost en West” en Repatriërenden - Tel. 34485

HET AANGEWZEN ADRES VOOR UW
SCHILDERWERK
 is
F. v. d. VLUGT
 EDISONSTRAAT 37
 DEN HAAG - TEL. 31036 5536

PRIJSOPGAVE ZONDER VERBINDING

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.
in „DUINOORD” is Magazijn „DE ZONEGRENS”
FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG
 Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurrerende prijzen 5491

FILIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag - **Pansierstraat 48, Scheveningen**

zij de goede Hollandsche krachten, daartoe kon worden gebracht.

Er is wel eens beweerd dat de Broedergemeente de Nederlandsche taal bij haar onderwijs niet voldoende bevorderde, ja zelfs tegenhield. Zulks is geheel onjuist. De Inspecteur voor het Onderwijs schreef in 1891 aan den Gouverneur (Zie Kol. Verslag 1902) het volgende: „Zooals ik reeds meermalen opmerkte, heeft het onderwijs hier met allerlei moeilijkheden te kampen. Het grootste struikelblok is wel het Neger-Engelsch. Ik wees hier reeds op in § 9 van mijn verslag over 1879 en sedert heb ik niet opgehouden daartegen strijd te voeren. De onderwijzers, wier taak zeer verzwaard wordt door de omstandigheid, dat het grootste deel van de ter school komende kinderen thuis Neger-Engelsch spreken, hebben hun best gedaan om het Hollandsch meer algemeen ingang te doen vinden. Wanneer ik den toestand van heden vergelijk met dien van een 12-tal jaren geleden, dan aarzel ik niet te verklaren, dat de inspanning der onderwijzers niet zonder vrucht is geweest. Het Hollandsch wordt, zonder twijfel in het bijzonder te Paramaribo, algemeener verstaan dan vroeger en ook het Hollandsch spreken is vooruitgegaan. De aansporing door Uwe Excellentie — bij gelegenheid van den optocht der schoolkinderen te Paramaribo op den verjaardag der jonge Koningin — tot de onderwijzers gericht, en bij elk schoolbezoek herhaald, om al hunne krachten in te spannen tot het verspreiden van de Hollandsche taal, zal hen zeker met vernieuwden moed den strijd doen voortzetten, maar zoolang de school alles moet doen, zal de vooruitgang slechts zeer langzaam wezen. Het Hollandsch sprekende deel der bevolking moet zich ernstig voornemen, niet anders dan in de hoogste noodzakelijkheid tot de overige bevolking Neger-Engelsch te spreken. De Franschen aan de Marowynne spreken Fransch tot onze Boschnegers en deze brengen het spoedig zoover, dat zij die taal verstaan en een weinig spreken.”

Daarop gaat Dr. H. D. Benjamins, die hier aan het woord is en die de eerste Inspecteur voor het Onderwijs in Suriname was, voort: „De strijd van de onderwijzers tegen het Neger-Engelsch dagteekent niet van gisteren. Op den 2den September 1726 richtte een zekere Claude Mourgues tot den Gouverneur-Generaal Temming en de Raden van Politie het verzoek „Om het School Meesters Ampt hier aan Paramaribo te mogen administreren”, daarbij overleggende een „Kort Project wegens School Meesters Ampt”.

Art. 4 van dat „Protest” luidde: Hij zal in de 2 uren schooltijd geen praat ongevraagd van de discipelen gedoogen voornamelijk in 't Neger-Engelsch, hetwelk op straffe zal verboden worden”.

Daarop laat Dr. Benjamins een circulaire volgen van het Bestuur der Evangelische Broedergemeente tot de onderwijzers der gemeente gericht, waarin o.m. wordt gezegd:

„Zooals U zeer waarschijnlijk wel bekend zal zijn, werd ons verleden jaar te midden van de Koloniale Staten verweten, dat op onze scholen nog steeds een al te ruim gebruik van het Neger-Engelsch gemaakt wordt. Wij nu wenschen ten zeerste, dat het Neger-Engelsch hoe langer hoe meer mocht verdwijnen en van lieverlede geheel door de Nederlandsche taal mocht worden vervangen.

„Wat betreft het maatschappelijk onderwijs, meenen wij thans reeds zoover gevorderd te zijn, dat de leerlingen boven 8 à 9 jaar in het Hollandsch kunnen worden toegesproken, al moet zulks verklarend geschieden. Om echter zoo ras mogelijk te vorderen, noodigen wij U bij deze uit, uwe leerlingen nog meer dan tot nu toe geschied is, nationale en Christelijke liederen in in 't Hollandsch te doen zingen. Want niets hecht zoo vast in het geheugen van een kind als een herhaald gezang.

„Verder dient elk onderwijzer zich dat voor plicht te rekenen, ook buiten de schooluren met zijn leerlingen, en zoo mogelijk zelfs met alle volwassenen, niet anders dan in 't Hollandsch te verkeerem.

„Wanneer zodoende gij allen, een ieder naar zijn vermogen, bijgestaan door de zendingen, in de richting door ons aangewezen, werkzaam zult zijn, zullen onze scholen zeer zeker nog meer dan tot dusverre daartoe bijdragen, de kennis der Nederlandsche taal in onze kolonie uit te breiden en dezelve allengs de heerschende taal te doen worden.

Namens het bestuur der Evangelische Broedergemeente,
 (w.g.) J. KERSTEN, Hoofdvoorzitter.
 (w.g.) G. W. STOLZ, Hoofdonderwijzer.
 Paramaribo, 15 Febr. 1892.

Het is goed deze oude stukken eens aan de vergeetelheid te ontrukken. Trouw zijn de Hernnhutters gebleven aan hun beginsel om het onderwijs te vernederlandschen. De komst van den hoofd-onderwijzer uit Transvaal, later Inspecteur voor het Onderwijs der Broedergemeente, C. R. Frowein in 1901, bracht wederom een groote opbloei en zijn naam leeft nog in veler dankbare herinneringen voort. In 1909 vertrok hij en een ander Nederlandsch hoofd der Comeniusschool volgde hem op. Thans is weer een Nederlander als Inspecteur werkzaam.

Nog kan ik, ter aanvulling van mijn artikel in het Gedenboek van het Algem. Nederl. Verbond 1924 hieraan toevoegen (blz. 68), dat in de bewaarscholen of fröbelklassen Nederlandsch de voertaal is. Dat was vroeger wel niet uitsluitend, maar sedert de algemeene bewaarschool opgeheven en als fröbelklassen aan de enkele scholen verbonden, is dat wel degelijk het geval. Dit gebeurde in Juli 1920.

Wat de kerk betreft nog een enkel woord. Vroeger werd door een zending der Broedergemeente in het lokaal van de bewaarschool elken Zondag een Nederlandsche dienst gehouden. Sedert 1903 is dat niet meer het geval. Alle godsdienst-oefeningen worden in de kerken gehouden en in de drie groote stadskerken, Groote-, Zuider- en Noorderkerk, sinds dien elken Zondag tenminste een Nederlandsche dienst gehouden, eenmaal des morgens en eenmaal des avonds. In de buitenwijken: Wanica, Rust en Vrede en Combé, geschiedt het onregelmatig. Wij kunnen dus zeggen, dat in elk der kerken, binnen de stad, sedert bijna 25 jaren reeds elken Zondag een Nederlandsche dienst wordt gehouden.

Tenslotte kan ik vermelden, dat de Ev. Br. Gemeente op 1 Febr. van dit jaar 7 stadsscholen telde met 2003 leerlingen en 562 fröbelkinderen, 19 districtscholen met 1943 leerlingen en 234 fröbelkinderen en 13 Boschlandscholen met 4207 leerlingen en 796 fröbelleerlingen.

Behalve in de Boschlandscholen zijn al de hoofden en onderwijzers geëxamineerde kleurlingen. Sommigen behaalden zelfs een eersten rang (hoofd-onderwijzer). De stroom van het Nederlandsch onderwijs heeft zich dus wel, dank zij de Hernnhutters en hun zending, over onze kolonie Suriname uitgebreid. Nederland kan daarvoor niet dankbaar genoeg zijn.

Aanslagen in de Inkomstenbelasting in Nederland
 (met betrekking op Indische verlofgangers en repatriërenden)
 door
 G. M. J. VAN ROESSEL Jr.

Herhaaldelijk deden zich gevallen voor, waarin de Kroon had te beslissen, omtrent aanslagen van Indische verlofgangers of van hen, die zich voor goed in Nederland vestigden, in de inkomstenbelasting, zoowel plaatselijke als Rijksinkomstenbelasting, hier te lande.

Het lijkt ons gewenscht een overzicht te geven van de jurisprudentie te dezen opzichte, zooals deze in 1927 bekend is geworden.

Wij gaan daarbij uit van het K. B. van 20 Dec. 1926, no. 7, betreffende een Officier van gezondheid bij het Ned. Ind. leger, die in Nederland te R. was aangeslagen. Deze aanslag werd door de Kroon vernietigd, omdat hij geacht werd hoofdverblijf te hebben in Ned.-Indië en niet gebleken was, dat hij, die slechts tijdelijk hier te lande met verlof vertoefde en telkens bij familie of kennissen eenigen tijd logeerde, zijn hoofdverblijf naar R. had overgebracht. Deze aangeslagene had dus geen vaste woonplaats in Nederland en werd diensvolgens beschouwd zijn hoofdverblijf in Ned.-Indië te hebben behouden.

Anders wordt het dan ook, wanneer een Indisch verlofganger met zijn gezin in Nederland tijdens zijn verlof een vaste woonplaats kiest. Zulk een geval is belichaamd in het K. B. van 19 Jan. 1927, no. 16, blijkens welk besluit de Raad van de gemeente, waar de aanslag werd opgelegd, na vernietiging van den aanslag door Ged. Staten o.a. aanvoerde, dat de Hooge Raad bij arrest van 16 April 1924 (B. 3400) heeft beslist, dat, wanneer een Indisch verlofganger met zijn geheele gezin in Nederland een vaste verblijfplaats heeft, waar hij

C. J. L. VERMEULEN'S VERGROOTINGEN

NAAR OUDE FOTO'S - 1e KLAS UITVOERING
ZEER BILL. PRIJZEN - VELE RELAT. IN INDIE

TOUSSAINTKADE 20 :: DEN HAAG

voortdurend en geregeld vertoef, er eene zoodanige betrekking van duurzamen aard aanwezig is, als voor wonen in den zin van art. 1 der wet op de Inkomstenbelasting 1914 noodig moet worden geacht. In gelijken geest besliste de Kroon, overwegende, dat de aangeslagene, die gezagvoerder is bij de Kon. Paketvaart-Mij., tijdens zijn verblijf in Nederland in het belastingjaar 1925/26 zijn hoofdverblijf had te H., aangezien hij aldaar van 3 Mei 1925—28 Nov. 1925 in een door hem gehuurde en gemeubileerde woning met zijn gezin heeft gewoond.

Het is een veel voorkomend verschijnsel, dat Indische verlofgangers zich niet direct een vaste woonplaats kiezen, doch eerst bij familie of kennissen, althans tijdelijk elders, vertoeven. Zooals art. 244a, lid 2, der Gemeentewet bepaalt, wordt voor de toepassing van lid 1 van dit artikel naar omstandigheden beoordeeld, in welke gemeente iemand hoofdverblijf heeft. Zoo ook hier. We vermelden daarbij een tweetal Kon. besluiten, op zoo'n geval betrekking hebbende, doch waarin op verschillende wijze werd beslist.

In het K. B. van 27 Juli 1927, no. 59 werd aangenomen, dat de belanghebbende op 9 Mei bij zijne komst in Nederland zijn woonplaats had gevestigd te Z., aangezien hij toen aldaar kamers had gehuurd en zijne kinderen in die gemeente eene school liet bezoeken. Het argument van den aangeslagene, dat hij wegens familieomstandigheden eerst naar Z. ging, hoewel hij van den aanvang af voornemens was zijn hoofdverblijf te G. te vestigen, waaraan hij 10 Juni 1926 met zijn gezin gevolg gaf, legde dus geen gewicht in de schaal.

In het K. B. van 9 Maart 1927, no. 28 daarentegen werd aangenomen, dat de belanghebbende hier te lande eerst op 1 Sept. 1925 hoofdverblijf in den zin van art. 244, 1o der Gemeentewet heeft gekregen en wel in de gem. H., aangezien hij zich na zijn aankomst uit Ned. Indië eerst in die gemeente definitief gevestigd heeft, waaraan niet aldoet, dat hij tusschen 17 Juli 1925 en 1 Sept. 1925 tijdelijk te ('s-Gr. of elders) bij familieleden heeft vertoefd.

Voorts willen wij de aandacht vestigen op de gevallen, waarin aan in Indië wonende personen, die van Nederland naar Indië vertrekken, aanslagen in de plaatselijke inkomstenbelasting als forens werden opgelegd.

Men mag aannemen, dat, wanneer het gezin van iemand, die in Indië verblijf houdt, in Nederland woont, deze als woonforens kan worden aangeslagen in de gemeente van zijn gezin, omdat hij aldaar ingevolge art. 244a, 4o der Gemeentewet een gemeubileerde woning voor zijn gezin beschikbaar houdt. Er kan echter ééne restrictie worden gemaakt, en wel in het geval, dat de echtgenoot tegen den wil van haar man, de betrokken woning bewoont. We wijzen daarbij op het K. B. van 3 Mei 1927, no. 39, waarin de nadruk wordt gelegd op het beschikbaar houden van eene gemeubileerde woning. Dit besluit betreft iemand in Indië, die gedurende het betrokken belastingjaar eigenaar was van eene in eene gemeente hier te lande gelegen gemeubileerde woning, terwijl hij in die gemeente tijdens dit belastingjaar geen hoofdverblijf had. Zijne voormalige echtgenoot had echter in het belastingjaar met zijne kinderen, tegen zijn uitdrukkelijken wil, deze woning bewoond, waardoor hij belemmerd werd u'tvoering te geven aan zijn wil, om het huis te verkoopen. Onder deze omstandigheden — zegt de Kroon — kan niet worden gezegd, dat hij deze gemeubileerde woning voor zich of zijn gezin beschikbaar heeft gehouden. We geven toe, dat de kwestie hier wel wat scherp gesteld is, omdat de man blijkbaar van zijne vrouw is gescheiden. We vragen ons echter af, of een soortgelijk geval zich niet voordoet, wanneer de niet-gescheiden vrouw tegen den wil van haar man in eene woning in eene bepaalde gemeente verblijft, en deze b.v. wil, dat zij naar Indië komt of zich met haar kinderen in eene andere gemeente vestigt. In ieder geval leert gemeld besluit, dat het wilselent van de zijde van den aangeslagene tot het beschikbaar houden aanwezig moet zijn. Ontbreekt dit element, dan is er geen belastingplicht als woonforens.

Voorts willen we de vraag bespreken, of een woonforensaanslag van iemand in Indië, die zich in den loop van het belastingjaar in de gemeente van dezen aanslag vestigt, daar dus hoofdverblijf verkrijgt, mag worden gehandhaafd. Hierbij moet onderscheid gemaakt worden tusschen twee gevallen. In het eene geval vestigt de belanghebbende

LANDHUIZEN TE KOOP

f 12.000.—, bev.: 5—6 Kamers, electr. Licht, Gas- en Waterleiding, prachtig gelegen te VELD bij ARNHEM.

Te bevragen bij Architect R. v. REMMEN, van Galenlaan 1, VELD (Geld.).

zich in den loop van het belastingjaar, doch niet in de laatste maand van dit jaar; in het andere geval vestigt hij zich aldaar in de laatste maand van het belastingjaar. Wat toch is het geval. Blijkens art. 244c, tweede zinsnede, der Gemeentewet wordt iemand, die niet reeds in de andere gemeente over hetzelfde belastingjaar wegens hoofdverblijf is aangeslagen, in de gemeente, waar hij zich in den loop van het belastingjaar vestigt, in de plaatselijke inkomstenbelasting dier gemeente wegens hoofdverblijf aangeslagen en wel over zooveel twaalfde gedeelten, als er nog geheele maanden van het belastingjaar over zijn. Dit deed zich voor in het K. B. van 22 Maart 1927, no. 22, blijkens welk besluit de belanghebbende, die zijn hoofdverblijf uit Ned-Indië naar de gem. G. had overgebracht, in die gemeente over twee maanden, wegens hoofdverblijf was aangeslagen, daar hij zich in de maand Febr. aldaar had gevestigd. Blijkens den aanhef van art. 244a, 1e lid, 4o der gewijzigde Gemeentewet, regende de aanslagen als woonforens, zijn aan de werking van deze bepaling onttrokken de natuurlijke personen, die in de gemeente tijdens het belastingjaar hoofdverblijf hebben, althans er wegens hoofdverblijf belastingplichtig zijn. Mitsdien kon deze bepaling ten aanzien van genoemden belanghebbende geen toepassing vinden, omdat hij er, zij het over twee maanden van het belastingjaar, wegens hoofdverblijf was aangeslagen.

Vestigt men zich echter de laatste maand van het belastingjaar vanuit Indië in de gemeente, waar de woonforensaanslag was opgelegd, dan blijven er geen geheele maanden van het belastingjaar meer over en is de belanghebbende dus in die gemeente niet meer wegens hoofdverblijf belastingplichtig. Het gevolg is dan echter, dat de opgelegde woonforensaanslag kan worden gehandhaafd, daar genoemd art. 244c der Gemeentewet geen toepassing kan vinden.

Ten slotte merken wij op, dat iemand, die in eene gemeente wegens hoofdverblijf is aangeslagen, doch in den loop van het belastingjaar uit die gemeente vertrekt, niet als forens aldaar, wanneer daarvoor grond zou zijn voor wat het overige gedeelte van het belastingjaar betreft, kan worden aangeslagen, omdat de belanghebbende aldaar wegens hoofdverblijf over het belastingjaar belastingplichtig was. In dien zin luidt het K. B. van 22 Maart 1927, no. 21.

Opheffing van Suriname,

door

F. H. UMBGROVE.

In de *West-Indische Gids* van December 1927 komt een artikel van mijne hand voor, gedateerd Juni 1927, waarin ik aanbeveel, dat eigenaren van plantages in Suriname, die wat aan te bieden hebben voor de oprichting van een cultuurbedrijf en hunne plantages in willen brengen tegen een redelijken prijs of liever nog, als een bewijs van vertrouwen in eene nieuwe combinatie, tegen aandelen daarin, eene deskundige opstelling zouden moeten maken van het benodigde kapitaal, van de opbrengst met winstbejfering, een en ander onderzocht door een Rijkslandbouwconsulent of door het Landbouwdepartement, en dat men dan deze aanbiedingen in Nederland bekend zou moeten maken bij Nederlandsche bankinstellingen en het Koloniaal Instituut om ten minste met concrete aanbiedingen en niet met algemeenheden te doen te hebben; en dat, wanneer zulke aanbiedingen aantrekkelijk zijn, er misschien kans is, dat er hier te lande aandacht aan geschonken wordt.

Aan dit denkbeeld aansluitend ontving ik van bevriende zijde zulk eene uitgewerkte aanbieding voor een concreet geval, hetgeen mij aanleiding gaf daarover een uitvoerig artikel te schrijven in *De Nederlandsche Financier*, Dagelijksche Beurscourant van 21 en 22 October j.l. onder den titel: „Een rijstcultuur in Suriname”, geteekend F. H. In het *Koloniaal Weekblad* van 1 December j.l. wordt onder de rubriek „Suriname” de aandacht daarop gevestigd.

Nu ik mij als de schrijver van dit artikel bekend maak, wil ik ook mededeelen, welke ervaringen ik daarbij heb opgedaan: doch ik niet alleen, doch alle andere vrienden van Suriname, die bij verschillende gelegenheden getracht hebben in Amsterdamse bankierskringen belangstelling voor Suriname te wekken. Men denkt in Amsterdamsche bankkringen algemeen afgescheiden van de omstan-

MAISON ALICE

PLEIN 11 - DEN HAAG - TEL. 11025

SPECIAAL INGERICHT

VOOR DAMES

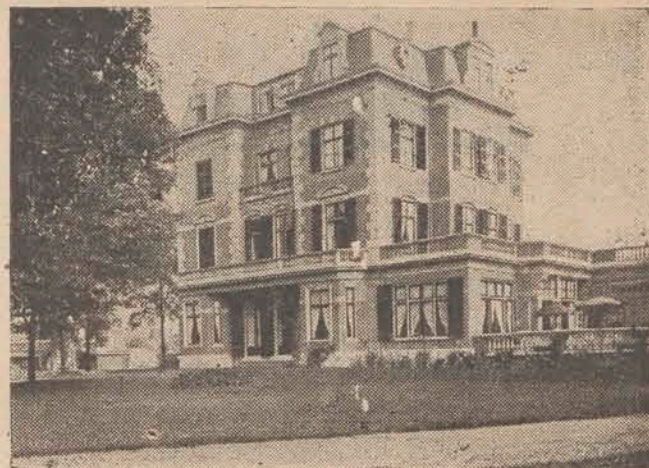
ONDULEEREN, PERMANENT WAVING, WATERGOLF, ENZ.

Haarverven onder garantie

Service door eerste krachten

Prijzen uiterst billijk

Aanbev. adres voor de Dames van „Oost en West”

HERSTELLINGSBOUW

„HUIZE MARIA EMALIA DORREPAAL”

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving, met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven.

BILLIJKE PRIJZEN.

VRAAGT PROSPECTUS.

MANUFACTUREN MAGAZIJNEN

„DE DE-STER”

GOUDENREGEN-
PLEIN No. 64

FAHRENHEIT-
STRAAT No. 747
bij de Sportlaan

DEN HAAG

Zijn de best gesorteerde en LANGST
bestaande ZAKEN in DEZE WIJK

De Indische Familie's, door ons bediend, bevelen
ons STEEDS aan -- Zegt U dit niets?

Gooit géén oude Schoenen weg Vóórdat zij onbruikbaar zijn.

U laat ze éérs door Uwen Schoenmaker in een moderne kleur oververven, doch gebruikt, om ze te onderhouden, Va-Vite, géén borstel en géén gevlekte kousen meer. Indien Uw leverancier onze Schoenverf of Poetsmiddelen NIET voorradig heeft, verzoeke ONS zulks te berichten. 5167

Lederverf-Fabriek „DE ADMIRAAL”

AMSTERDAM

TELEFOON 25175

F. VAN DEN BROEK

Tel. 53775 - v. AERSENSTR. 61a - Den Haag

SCHOENMAKERIJ EERSTE KLAS 5193

Wij GARANDEEREN al ons werk, omdat wij alléén PRIMA leder gebruiken

HOTEL - RUJRIEK

s-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“,
Bankapl. 2, Den Haag, Tel.
54148. Centr. verw. Warm-
& koud water op de logeerk

Hotel Rest. „DUINOORD“
Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

Hotel „Promenade“, Oude
Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5085

PENSION DAMES STRIKWERDA

JOHAN VAN OLDENBARNEVELDLAAN 16, hoek
Frankenslag, bij Scheveningscheweg en -Boschjes.
Tramlijnen 1, 8, 14 Tel. 50949.

Voor het bereiden van een
goede rijsttafel is

„De Indische Rijsttafel“

Recepten van een Indisch Kokk

onmisbaar.

Voor Nederland bewerkt
door FR BLOM, Schrijver
van „Moderne Kookkunst“.

Verkrijgbaar bij den Boek-
handel en bij de Uitgeefster
N.V. Drukk. Ten Hagen,
Nobelstraat 20. Den Haag.

**RUIM 200 RECEPTEN,
PRIJS f 1.—.** Toezending
franco per post na ont-
vangst van het bedrag
(Postgiro 17260)

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één
uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen

zoals zoovelen vóór U overtuigd
werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

P. VAN DIJL

LANGE POTEN 3 - DEN HAAG

ROTTERDAM: N. Blaak 97, K. Hoofdsteeg 6,
Oude Binnenweg 48 :: Hoogstraat 292,

Lederwaren en Reisartikelen
Specialiteit Damestassen

Grootste keuze :: Billijkste prijzen

HUT- en MAILKOFFERS speciaal in
ons Magazijn Rotterdam, Hoogstraat 292

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

digheid, dat de machinale rijstbouw, met mogelijk-
heid in te droge tijden zoet irrigatiewater op de
terreinen te brengen, misschien wel betere kansen
heeft dan die van andere producten, die daar te
lande zooveel teleurstelling gegeven hebben, dat
het vertrouwen van het publiek in cultuurzaken in
Suriname vrijwel nihil is, en dat het uiterst moei-
lijk is daarom eenige belangstelling op te wekken.
Men zegt, dat Suriname nu éénmaal een slechten
naam heeft en dat het daarom, vooral te Amster-
dam, vrijwel onmogelijk is om geld voor eene cul-
tuuronderneming daar te lande te vinden.

Wanneer men dit verneemt, ziet het er vrijwel
hopeloos uit voor Suriname, en moet men zich niet
verwonderen, dat de pogingen van den Onder-
nemersraad voor Suriname tot nu toe geen finan-
cieele concerns hebben kunnen verlokken in Suri-
name nieuwe cultuurbedrijven te openen. Ook de
aanschaffing door den Minister van Koloniën voor
de jaren 1927 en 1928 van het hoofdgeld en van de
15 cent bijdrage per dag en per contractarbeider
aan het immigratiefonds, hoewel betere voorwaar-
den voor ondernemingen openende, hebben 't wan-
trouwen in Suriname niet kunnen wegnemen. En
wanneer deze maatregelen geen gunstiger invloed
zullen hebben gehad op de vestiging van nieuwe
cultuurbedrijven, is het twijfelachtig of die tege-
moetkomingen van het Gouvernement bevestigd
zullen worden in volgende jaren.

Ik geloof dan ook dat, om het diepe wantrouwen
van financieele kringen in Nederland in Suriname
weg te nemen, de regering meer zal moeten doen.
Vooreerst zou zij de genoemde gunstige bepalingen
voor goed moeten bevestigen en ten tweede zou
zij het voorbeeld dienen te geven om bij onder-
nemingen, die een goede basis vormen en waarbij
met een behoorlijke winst gewerkt kan worden,
zelf financieel aandeel daarin te nemen voor een
zeker aantal jaren, met bepaling, dat haar aandeel
geleidelijk teruggekocht zal worden. Dan zal zij
vertrouwen inboezemen en dan zal bij aantooning
van gunstige resultaten het vertrouwen van het
Nederlandsche kapitaal in Suriname terugkeeren,
want waar geld te verdienen is, daarheen vloeit
het kapitaal. Ik wil hiermede niet zeggen, dat de
regering nu zoo, maar groote kapitalen in onder-
nemingen in Suriname moet steken. Zeker zal dit
op bescheiden schaal en met de noodige voorzich-
tigheid dienen te geschieden: maar waar de rijst-
cultuur het beste record op landbouwgebied is dat
tot nu toe geleverd is, geloof ik, dat het concrete
geval, voor een bepaalde plantage in mijn artikel
in de *Dag. Beurscourant* behandeld, een geval is,
waaraan zeer weinig risico verbonden is en dat een
goede basis voor regeeringssteun oplevert. Vooral
de groote belangstelling door Amsterdamsche
rijksmakelaars en een Zaauschen rijstpeller voor
goede Surinaamsche rijst betoond en de verklaring
door hen afgelegd, dat deze rijstsoorten ten allen
tijde te Amsterdam tegen behoorlijk loonende
prijzen tot elke hoeveelheid geplaatst kunnen wor-
den, zijn factoren, welke een succes vrijwel verze-
ken. Het zou voorloopig toch nog maar een kleine
maatschappij zijn doch zij zou dan een verschiep
openen voor den machinalen rijstbouw voor export
in Suriname, welke nog een groote toekomst kan
hebben en welke ook voor de kleine rijstverbouwers
een afzetgebied verzekert, terwijl het ook de moge-
lijkheid opent voor de kolonisatie van Nederland-
sche landbouwers.

Men is zich in Nederland nog lang niet genoeg
bewust van het groote belang, dat gelegen is in
den opbloei van Suriname als kolonisatiegebied,
zulk in verband met de minder gunstige ontwik-
keling der sociaal-politieke toestanden in Ned-
Indië. Eene vooruitziende regering zal daarvoor
eenige offers over hebben, welke ons vaderland
later ten zege zullen worden, en welke, niet bij
tijds genomen, onherroepelijk te laat zullen komen.
Middelburg, 8 December 1927.

Aan de Leden verzoeken wij vriendelijk hunne
kennissen, die nog niet tot „Oost en
West“ toetreden, daartoe op te wekken. De gebruikelijke
vraag: „WAT HEB IK AAN DE VEREENIGING?“,
kunt ge allereerst beantwoorden met: „DE VEREENI-
GING HEEFT WAT AAN U“.

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

Van Week tot Week.

Dinsdag 13 tot Maandag 19 December.

**De voorgestelde wijziging van de Indische Staats-
inrichting.** Zoals was te verwachten heeft de
Volksraad de voorgestelde wijzigingen van de
Indische Staatsinrichting met groote meerder-
heid van stemmen aangenomen. Het voor-
naamste punt: de wijziging van de samenstel-
ling van den Volksraad ging er door met 33
stemmen vóór en 20 tegen. Tot de voorstem-
mers behoorden alle aanwezige Inheemsche
Volksraadleden, voor zoover aanwezig, stem-
den tegen.

Thans is het woord aan de Nederlandsche
Regering en daarna aan de Volksvertegen-
woordiging.

De Indonesische studenten. De Haagsche rechtbank
heeft den termijn van gevangenhouding der
vier Indonesische studenten wederom ver-
lengd met 30 dagen.

Naar het *Vaderl. verneemt* zal hun zaak in
de tweede helft van Januari voor genoemde
rechtbank behandeld worden.

R. M. H. Soerjopoetro †. Overleden is een oom van
Prins Pakoe Alam, te Jogja, R. M. H. Soerjo-
poetro, die in Nederland gestudeerd had voor
ingenieur; na beëindiging zijner studie heeft
hij hier te lande veel gedaan voor de propa-
ganda van de Javaansche danskunst en
muziek. Met betrekking hierop verschenen
van zijn hand verschillende artikelen, o.a. in
het maandschrift „Ned.-Indië Oud en Nieuw“
en in „Djawa“, het orgaan van het Java-Insti-
tuut. Na zijn terugkeer naar Indië heeft hij
zich voor eenigen tijd aan 't Taman-Siswo-
instituut te Jogja verbonden, waar hij zich
gewijd heeft aan de Javaansche letterkunde.
In samenwerking met wijlen R. M. Soelatan
Soerjokoesoemo voerde hij de redactie van 't
nationalistische blad *Wederopbouw*.

R. M. H. Soerjopoetro was een broeder van
P. A. A. Koesoemojoedo, gedelegeerd lid van
den Volksraad.

Studenten-Zendingsconferentie. Van 13—16 Januari
zal op „Hardenbroek“ een studenten-zending-
conferentie worden gehouden, uitgaande van
den Zendingssstudieraad. De heer K. Bielke van
Zeist zal spreken over: „Is de invoer van con-
tractkoelies in Suriname verdedigbaar?“ De
heer G. Simon, superintendant a. d., docent van
de Theol. Schule te Bethel zal twee malen spre-
ken over: „Das religiöse Leben des Islam in
Licht der geistlichen Stromungen der Gegen-
wart“. Ds. A. Pos van Djogja behandelt: „Zen-
ding en nationaliteit“, en dr. K. P. C. A. Gram-
berg, zend.-arts te Kelet: „Ideaal en praktijk
der medische zending.“

Predikant Paramaribo. Beroepen is naar de Heer-
vormde gemeente te Paramaribo: ds. M. W.
van Linschooten, Ned. Herv. predikant
Oudshoorn.

R. M. Soeripto. Te Leiden slaagde voor het doct-
raal examen Indisch recht de heer Raden Ma-
Soeripto, bloedverwant van Z. H. den Soeso-
hoenan van Soerakarta. Hij is het eerste
familielid van den Soesoehonan, dat een
universitair diploma aan een Nederlandsche
universiteit heeft behaald.

De heer Soeripto is een der oprichters en thans
vice-voorzitter van het Ned. Indonesisch Ver-
bond van Jongeren Organisaties. (*Vaderl.*)

A. Knapen †. Te Amersfoort is op 60-jarigen lee-
tijd plotseling overleden de heer A. Knapen,
gepensionneerd Hoofd van een school bij
Europeesch Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Specerijen van tropische herkomst. Den 16en decem-
ber heeft Ir. W. L. Utermark te Rotterdam voor
aldaar gevestigde leden van het Koloniaal In-
stituut te Amsterdam een voordracht met lich-
tebeelden gehouden over: Specerijen van tro-
pische herkomst. (Kort verslag in de N. R.
van 17 Dec., Ochtendbl. C.)

Universitaire examens. Leiden. Economisch doct-
raal examen Indologie: de heer F. v. d. Elst.
Economisch kandidaats-examen Indologie:
heer F. H. Deys. — Doctoraal examen Indologie:
recht: de heer G. Th. M. Beukers en P.
Clerx.

Tari Bari

De Sigaret met geprepareerd riet-mondstuk

Verkrijgbaar bij alle goede Winkeliers

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies Bureau en Tehuis voor Nederl. Ind. Bedienden
van Boetzelaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 50248

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Regeeringspolitiek.

In het Regeeringsantwoord aan den Volksraad (*Deli Crt.* 18/11) zeide de heer Schrieke o.m., dat de Regeering doordrongen is van den ernst en het voortduren van het *communistic gevaar*. Zij is steeds bedacht op de versterking der tegenorganisatie; binnenkort is een aanvullende bepaling te verwachten van de Strafwet tegen *opstandige leiders*. De Regeering heeft zich nooit geveid, dat de *Digoel-interneeringen* de politieke rust zouden verzekeren, maar ze onvernijdelijk beschouwd als een humaan middel om de geordende maatschappij te beschermen tegen kwaadwillige en gevaarlijke aanslagen. Zij zullen ook in de toekomst toepassing blijven vinden, waar en wanneer dat noodig is.

Er is geen sprake van vooropgezet wantrouwen tegen de P(artij) S(arikat) I(slam). Indien nochtans zulk een wantrouwen bestaat, dan is zulks door de leiders zelf gewekt. Het woord is nu niet aan de Regeering, die geneigd is het Pekalongan-congres als een hoopvol teken te begroeten, ofschoon de pogingen tot het aansluiten bij de Liga tegen Koloniale onderdrukking tot ernstig voorbehoud dwingen. De klank der te Djokja gesproken woorden is in de ooren der Regeering nog niet verklonken, daarom staat de Regeering voorloopig in de houding eener nauwlettende observatie.

Momenteel ligt een ontwerp gereed tot het beter kunnen breidelen van *pers excessen*, maar nog wordt overwogen of het ontwerp aan den Volksraad zal worden voorgelegd.

De Regeering slaat met bezorgdheid de stemming van een deel der zoo belangrijke *Europeesche groep* in de samenleving gade en staat daarom stil bij haar algemeene politiek. De Regeering vraagt de critici hun zienswijze met feiten te willen toelichten en „nu eens op den man af” een maatregel te noemen, waardoor het Europeesche volksdeel zich terecht achtergesteld mag voelen.

De Regeering dringt er uitdrukkelijk op aan, dat een ieder zich ernstig rekenschap geve van de *algemeene politiek der Regeering*, die niet uitsluitend eenzijdig werkzaam is, doch die eene geleidelijke staatkundige evolutie der verschillende volksgroepen aankweekt, waarmede niet alleen Inlandsche belangen gemoeid zijn, doch waarmee op den duur de Europeesche volksgroep in Indië staat en valt. En daarom (de Regeering zegt dat in het volle besef harer verantwoordelijkheid) moge een ieder bedenken, dat hij, die willens of onwillens die evolutie tegengaat, zaagt aan den tak, waarop hij zelf zit.

In dit verband leze men de *Deli Crt.* (18/11 „Persbreideling”; 19/11 „Het politiek beleid der Indische Regeering”; „Het Britsch Regeeringsbeleid in Indië”), het *Soer. Hbl.* (5/11 „Beleid”; 7/11 „Nieuwste organisatie” der communisten; 8/11 „Een communistische haard te Rotterdam”), *De Sum. Post* (18/11 „Brief van een Digoeler”), *De Loc.* (9/11, blz. 33 „Socialisten... of erger?”; 11/11, blz. 27 „Gevangenisstanden”) en het *Bat. Nwsbl.* (15/11 „De wijziging van de Indische Staatsregeling”).

De antipathie der Nederlanders.

De heer *Kerkkamp* (N.-I. Vrijz. Bond, Oud-Lid Hoog Mil. Ger.) wees er in den „Volksraad” o.m. op (*Java-Bode*, 10/11) dat de geringe sympathie, waarmede het Europeesche publiek de Regeeringsdaden begroet heeft, is overgegaan in antipathie, om niet te zeggen vijandschap. De critiek in de dagbladen is in wezen hetzelfde als die in kringen van bankwezen, handel en industrie. Men ontziet zich in deze kringen zelfs niet zijn hart te luchten tegenover vreemde bezoekers. Ook onder enkele hogere ambtenaren vindt men die antipathie; hun woorden vinden door geestverwanten ruime verspreiding. Onder de tegenwoordige omstandigheden dient de Regeering gesteund te worden, in de eerste plaats door de Nederlanders. Spr. keurde de critiek dan ook af. De grieven zijn ten deele bekend door de steeds heftiger wordende perscampagne; minder bekend zijn de grieven uit de bankwereld enz. Maar spr. nam aan, dat men daar de excessen der pers niet goedkeurt. De entree-rede van den Landvoogd wekte een ontstemming, welke door nadere toelichting niet is weggenomen. Spr. ging dan de critiek na, eerst i.z. de pogingen tot samen-

SPIEGEL- EN LIJSTENMAKERIJ WED. W. DRIESSEN

105 HAARLEMMERSTRAAT 105 - LEIDEN
(Geen Filialen) 5366

KUNSTHANDEL

RUIME SORTERING IN:
SPIEGELS TEGELS FAMILIE- EN
SCHILDERIJEN GRAVURES PORTRETLIJSTEN
SCHILDERSTUKK. AQUARELLEN PLATEELWERK
SOLIED ADRES - BILLIJKE PRIJZEN

MEUBELN KOOPEN

IS EEN ZAAK VAN VERTROUWEN
DAAROM KOOPEN
ALLE REPATRIEERENDEN BIJ

J. & A. JUNGSLÄGER

CILLIERSSTRAAT 21-23 :: DEN HAAG
GESLOTEN HUIS - BOVEN DE
ELECTRISCHE MEUBELFABRIEK

GROOTE VOORRAAD CONCURREERENDE PRIJZEN

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING

„SIMPLICITAS”

VAN W. J. INNEMEE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE

KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

JAN MESKER & Co.

PRINS HENDRIKSTRAAT 44-50
DEN HAAG

COMPLETE MEUBILEERING

IN MODERNE EN ANTIEKE STIJLEN

VRAAGT GRATIS ONZE UITGEBR. CATALOGUS
BILLIJKE PRIJZEN :: BILLIJKE PRIJZEN

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJ. BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a
DEN HAAG

TELEFOON
14427

Wenscht ge te ontvangen 1e KWALITEIT
Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en
GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

Cholera te Batavia. Aneta meldt d.d. 16 Dec. dat de besmetverklaring van Batavia is opgeheven.¹⁾

De persconferenties afgeschaft. Meldde een Aneta-telegram, dd. Batavia 16 Dec. dat in Januari geen persconferentie zou worden gehouden, eenige dagen later seinde genoemd persbureau dat de Gouv.-Generaal na rijp beraad heeft besloten dat instituut geheel te doen vervallen. Aan dit besluit zal wel niet vreemd zijn de weinige medewerking (en vinnige critiek) van sommige Indische bladen (Europeesche zoowel als Inheemsche).

De Indische Begrooting voor 1928. In eene avondvergadering van Do. 15 Dec. zijn in de Tweede Kamer de algemeene beschouwingen over de Indische Begrooting aangevangen. Eenige critisch aangelegde „Indische specialiteiten” voerden reeds het woord; de belangstelling van de zijde der Kamerleden was echter zeer gering, nauwelijks 30 leden waren aanwezig.

Flores- en Bali-film. Op Dinsdag 10 Jan. a.s. zal voor de leden van het Ned. Nationaal Bureau voor Anthropologie de op ethnographisch gebied zeer belangrijke film „Heidensch leven” (lijkverbranding op Bali, familielevens op Flores enz.) opgenomen door W. Rach, onder toelichting van de Paters uit Uden, in de groote Aula van het Koloniaal Instituut te Amsterdam vertoond worden. De vertooning geschiedt in samenwerking met de afdeling Amsterdam van de Vereeniging „Oost en West”.

A. E. de Jong †. Soerabaja, 15 Dec. (Aneta). De heer A. E. de Jong, officier van den Marinestoomvaartdienst der 2de klasse bij de Kon. Marine, dienende aan boord van Hr. Ms. Java is alhier plotseling overleden (op den leeftijd van 32 jaar).

De olie-overeenkomsten. De Volksraad heeft de zgn. olie-overeenkomsten met de Bataafsche Peir. Mij aangenomen met 46 tegen 3 stemmen, een uitslag welke stellig niet verwacht was na de heftige critiek in een deel van de Indische pers.

Dr. Tjipto toch geïnterneerd. Blijkens een Aneta-telegr. van 15 dezer staat het thans vast, dat Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo te Banda geïnterneerd zal worden.

Flores als vulkaan-eiland. Voor het Geologisch-Mijnbouwkundig Genootschap te 's-Gravenhage heeft Dr. G. L. L. Kemmerling een voordracht gehouden over: Flores als vulkaan-eiland. (Overzicht in N. R. Ct. van 19 Dec., Avondbl. B.).

Congres van Indische landbouwkundigen. Van 13 tot 16 dezer is te Wageningen het negende congres van Indische landbouwkundigen gehouden. (Van de gehouden voordrachten gaf de N.R.Ct. uitvoerige overzichten; zie Avondbl. A van 14 Dec., id. van 15 Dec.).

Het bijzonder onderwijs in Indië. Den 16en dezer hield de heer P. Bergmeyer voor de leden van het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage een voordracht over: De betekenis van het bijzonder onderwijs in Indië. (Voor een overzicht dier lezing en de daarop gevolgde debatten zie men de N.R.Ct. van 17 Dec., Ochtendbl. A.).

De suikerindustrie op Java. In eene door het Kon. Instituut van Ingenieurs te 's-Gravenhage gehouden vergadering hebben verschillende leden voordrachten gehouden, die alle betrekking hadden op de suikerindustrie op Java; ook is daarbij een toepasselijke film vertoond. (Voor een overzicht zij alweder verwezen naar de N.R.Ct. en wel van 16 Dec., Ochtendbl. B.).

Zwier †. Te Wiesbaden is, op den leeftijd van 64 jaar, overleden de heer R. Zwier, oud-inspecteur van het ijkwezen in Ned.-Indië.

Resident Jordaan. Batavia, 17 Dec. (Aneta). — Op zijn verzoek is met 31 Januari eervol ontslag verleend aan den resident van Soerabaja, den heer J. M. Jordaan, onder dankbetuiging.

Communisten ter dood veroordeeld. Padang, 20 December (Aneta). De Landvoogd te Priaman heeft twee beklagden, die deelgenomen hadden aan den communistischen moord op den assistent-demang van Sitjintjin, in Augustus jl., ter dood veroordeeld.

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de *Nwe Rotf. Ct.*

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende advertenties.

AANNEMERS EN BOUWKUNDIGEN

W. van Heyst, Velsen.

ADVIES- EN INFORMATIE-BUREAUX

Haagsche Advies- en Informatiebureau, Thomas Th. Schwenckestraat 35, Den Haag.

AUTOHANDELAREN

N. V. James Nefkens, Laan v. Meerdervoort 96c, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes”, Weimarstraat 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS

J. Krul, Noordeinde, Den Haag.
Gebr. Ooms, Indigostraat 89, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
P. J. v. d. Berg & Co., Anna Paulownastraat 87, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Jos. D. Netten & Co., Sportlaan 3, Den Haag.
Taams & Keyser, Bankstraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begrafenisonderneming „Simplicitas”, Denneweg, Den Haag.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, Kon. Wilhelminal. 527, Den Haag.
D. Maarschalk, Valeriusstraat 113, Den Haag.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKDRUKKERIJEN

N.V. Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouwureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
J. Rozestraten, Vondelstraat 49, Amsterdam.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
N.V. Haagsche Brandstoffenhandel „De Concurrent”, Trekweg 84, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

BROODFABRIEKEN

Gebr. ten Hoeve, Wald. Pyrmontkade 2c, Den Haag.

COMESTIBLES EN DELICATESSEN

J. C. Haring-Waterreus, Symoniszstraat 15, Scheveningen.
A. W. M. Polders, Franklinstraat 78, Den Haag.
Job. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

CREDIETMAGAZIJNEN

„De Residentie”, L. Beestenmarkt 121, Den Haag.

JAMES- EN HEERENKLEERMAKERS

Derlum's Kleermakerij, Weimarstr. 65, Den Haag.
„Dress”, Valeriusstraat 72, Den Haag.
The Encos, Weimarstraat 24a, Den Haag.
Fa. de Groot en v. d. Lans, Pijnboomstr. 4a, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Maison Alice, Plein 11, Den Haag.

DETECTIVE-BUREAU

„Hilvers”, Westeinde 235, Den Haag.

DIVERSEN

G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

DROGISTEN

Drogisterij „De Boer”, Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
Drogisterij de Laan, L. v. Meerdervoort 527, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN

Van Eijk, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingsstraat 24, Den Haag.
N.V. Werkmetaal, Piet Heinstr. 17, Den Haag.

EXPEDITEURS

‘t Veentje, Helmerstraat 10, Den Haag.

FEESTARTIKELEN

Klaassen, Prinsesstraat 4, Den Haag.

WIJKHANDEL „DE KROON”

Z.-BUISENSINGEL 288 WEIMARSTR. 198-204
Tel. 30075 DEN HAAG Tel. 34223

PRIMA OUDE GENEVER

per Liter f 3.75

werking met nationalisten, dan het naar vele meening te zwak optreden in verband met de communistische onlusten en ten slotte het voorstel i. z. de zgn. „Inlandsche meerderheid”. De Regeering staat in het bijzonder de belangen der Inlandsche bevolking voor, meent men, en daardoor komen die der Nederlanders in de verdrukking. Spr. achtte deze klacht ongerechtvaardigd.

Spr. betogde, dat in de eerste plaats de belangen der *blijvers* komen, van wie de *Inheemschen* de grootste groep vormen. Voor het belang van den groei van het land moeten de bijzondere groepsbelangen der Nederlanders wijken. Het algemeen volksbelang gaat boven het persoonlijk belang der Nederlanders. Er is vrijheid tot critiek, maar dat mag er nooit toe leiden het publiek op te zetten tegen de Regeering. In den Volksraad behoort de oppositie tot uiting te komen; hier kan de Regeering zich verantwoorden.

Spr. verwees dan naar de vorming van de *economische groep*, terwijl men ook in andere groepen vertegenwoordigers van economische belangen vindt, zoodat deze nog nooit zoo sterk vertegenwoordigd was. Van groot belang is het te weten hoe de economische groep tegenover het beleid der Regeering staat; zal zij daartegen principieele oppositie voeren? De grieven moeten in den Volksraad duidelijk worden uitgesproken, dan komt er klaarheid, al zal de agitatie er niet heelemaal door worden weggenomen. Spr. achtte de *Regeeringspolitiek de enige juiste*; spr. ging nog verder en noemde die de eenig mogelijke.

Van de tegenstanders van het tegenwoordig beleid mag verwacht worden, dat zij aan hun grieven uiting geven, wat dan komt te staan tegenover kwaadwillige verdachtmaking. Het communisme vormt een voortdurende bedreiging van staat en maatschappij, daartegenover heeit men te stellen rustige bezonnenheid in woord en daad; *wie agitatie wekt, doet verkeerd*. Er is thans in de Europeesche maatschappij onrust door een heilloos drijven. De *Sum. Post* (18/11 „Geen klachtenbureau”) wenscht den Volksraad niet beschouwd te zien als een klachtenbureau; het *Soer. Hbl.* (10/11) bespreekt „De onafhankelijkheid der Dominions”; De *Loc.* (11/11, blz. 19 „Ontrouw Regent” van Brebes) wijst op de onmisbaarheid van het Eur. bestuur.

Landverhuizing.

Het *Soer. Hbl.* (5/11, 2de bl.) bespreekt uit het Augustusnummer van „Neerlandia” het artikel van mr. dr. P. H. W. G. van den Helm, waarin deze in korte trekken een plan ontvouwt voor *centralisatie der Nederlandsche landverhuizing*. Wij Nederlanders bezitten koloniën en voorts is er in de subtropische luchtstreek het groote gebied van *Zuid-Afrika*, waarmee wij nog sterke banden onderhouden. Omtrent kolonisatie in onze tropische koloniën in den zin van volksplanting, is het *S. H.* sceptisch gestemd. Waar sprake is van een soortgelijken opzet in *Suriname* als de Indo-Eur. Verb.-kolonisatie in de *Lampons*, is het mogelijk, dat klimatologische bezwaren daartegen op den duur overwonnen kunnen worden, maar een volksplanting op volkomen gezonden, d.i. zuiver Nederlandschen grondslag, zal dit dan toch niet worden. Althans voor de *Lampons* bestaat deze grondslag niet. Wel verrichten de kolonisten zelf handenarbeid, maar indertijd werd vermeld, dat zij ook Inlandsche bedienden meenamen. Bij een volksplanting in den waren zin des woords moet dit niet toegelaten zijn. Hoe dit dan ook zij, een feit is het dat ook kolonisatie op dezen minder zuiveren grondslag allicht aan een aantal Nederlanders een behoorlijke broodwinning kan verschaffen en dat wij er dus tenminste een ernstig onderzoek naar moeten instellen. Maar tot geestdrift stemmen of zelfs bevredigen kan een opzet in dezen trant het *S. H.* niet.

Belangrijker ten aanzien van het vraagstuk van *blanke kolonisatie in de tropen* is het initiatief der jonge vereeniging voor emigratie naar *Nieuw-Guinea*. Althans oorspronkelijk was haar opzet zuiver Europeesch. Het *S. H.* hoopt dat zij dit kan volhouden. Zij zou stellig een zeer belangwekkende proef nemen, al is het dan niet de eerste maal dat Europeanen trachten in de tropen een volksplanting te stichten.

De eenige mogelijkheid ziet het *S. H.* in een *kolonisatie van sommige uitgestrekte berggebieden*, die maatschappijtjes op zichzelf zouden kunnen vormen en die slechts in het bezit zouden moeten zijn van een behoorlijke afvoerhaven. Het moderne *luchtverkeer* zou overigens tusschen deze gebieden

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

een hand kunnen vormen. Was deze gedachte uitvoerbaar, het zou prachtig zijn en tevens de beste kans om uit ons kolonisatiewerk in de tropen iets blijvends te maken. Het is echter tevens de eenige wijze, waarop men een Europeesche volksplanting in de tropen een redelijke kans van slagen kan toekennen. Wellicht dat Suriname, met zijn meermalen aaneengesloten bergland, in dit opzicht gunstiger voorwaarden biedt dan Insulinde. Een doelmatige aangepakte landverhuizing kan aan het Nederlandsche volk den weg wijzen naar een nieuwe toekomst. Een volk, dat waarlijk over levenskracht beschikt, wil groeien. Hoe aan dezen drang naar groei ruimte te geven, is voor het huidige geslacht van Nederland een vraagstuk van de eerste orde.

Het *Soer. Hbl.* van 7 Nov. (2de bl.) schrijft over „De taalbeweging in Zuid-Afrika”.

De stad der hutjongens.

Het Semarangse „Alg. Hbl.” vertelt van *Kamal*, aan het beginpunt van de Madoera Stoomtram, waar ruim 800 hutjongens van mailboten hun huisje hebben. De meeste jongens zijn Madoereezen, van nature onverschrokken zeevaarders. Met verlangen wordt na elke reis het moment tegemoet gezien, waarop ze een weekje vrijaf hebben. Dan gaat het naar Madoera. Bekapt en bezakt huren ze een prauwtje en dan steken ze van Soerabaja over. Aan het strand worden ze hartelijk verwelkomd door familie en kinderen. En dan gaan ze uitpakken. In Holland en de havenplaatsen zijn cadeautjes gekocht voor vrouw en kinderen. In de kampeertuinen der hutjongens ziet men de vreemdste kleederdrachten. Naakte peuters hebben ijsmutsen op zóó van de Nieuwedijk — meisjes dragen wollen slobkousen, andere jekertjes. Men ziet er Noorsche gewaden en Algerijnsche hoeden, strohoeden uit Marseille, karwatsen uit Port-Said, munten uit Colombo en vlechtwerk uit Singapore. Er zijn vele families, die van vader op zoon het beroep van hutjongen uitoefenden. Niet iedere Inlander wordt bereid bevonden zijn land te verlaten en maanden op zee te gaan. Alleen bij het pittige Madoereesche volk gelden die bezwaren niet, ook al zullen de jongens als ze in den winter in Holland zijn, wel eens verlangen naar *Kamal*, het rustige kustplaatsje aan de straat van Madoera. (*Deli Crt.* 5/11).

De Centrale Transportarbeidersbond te Rotterdam heeft — volgens het *Soer. Hbl.* (8/11, 3e bl. „Natuur en Leer” Z.) — een adres gericht tot de Regeering en de gemeentebesturen van Amsterdam en Rotterdam en de koopvaardij-maatschappijen tegen de kleurlingenbemanning op de handelsvloot, welke niet voor haar taak is berekend en de veiligheid van de blanken bedreigt. Het memorandum roept schande over het feit, dat een deel van de Nederlandsche vloot nog door slaven is bemannet. In Amerika gaat het tegen Japanners en Chinezzen, in Australië tegen „black labour” en thans in Rotterdam tegen de Aziatische werknemers op de handelsvloot.

Landstormdienst.

Evenals Nederland kent Indië een *militie* en een *landstorm*. Beide vormen samen als het ware het legerinstituut, omdat iedere jonge man, die heeft te dienen, eerst in de *militie* valt en daarna in de *landstorm* terecht komt. Buitendien belanden in dezen laatste al diegenen, die nog geschikt worden geacht den lande te dienen en voor de *militie* te oud zijn. Men kent *gewapenden* en *ongewapenden landstormdienst*. De *militie* kent verplichte opkomst onder de wapenen, hetzij voor eerste oefening, hetzij voor herhalingsoefeningen. De *gewapende landstorm* kan eveneens door den legercommandant voor het verrichten van enkele dienstdaar worden opgeroepen. Tot dusverre was dat echter nooit gebeurd.

In Holland bestaat een *Vrijwillige Landstorm* en zelfs een *Bijzondere Vrijwillige Landstorm* onder gen.-maj.-tit. Duymaer van Twist. Voer hen is het beste niet goed genoeg. Naar Hollandsch recept had men ten Departemente in *Bandoeng* besloten een proef te nemen en de vele honderden en duizenden tellende *landstormers* uit te noodigen één dag *vrijwillig* te komen schieten. Men deed dus een beroep op de *landstormers*, liet het opkomen vrij, wilde dus (nog) niet tot verplichte oproeping overgaan. Deze proef is door de zeer geringe opkomst mislukt. De schrijver in het *Soer. Hbl.* (11/11 „Een mislukte proef”) adviseert gedwongen opkomst.

**ZORG DAT UW RECLAMES
OVERZICHTELIJK
ZIJN. OVERDAAD SCHAADT**

De openlegging van Sumatra.

Het „A. I. D.” (*Deli Crt.* 16/11) juicht het toe, dat de hoofdinspecteur der Staats Spoorwegen, door het rapport van *ir. Nivel* over den uitslag van de verkenning in 1920 van Midden-Sumatra nu te doen uitgeven, het verkeersvraagstuk voor Midden-Sumatra opnieuw aan de orde gesteld heeft. Het werd kortelings nader onder de oogen gezien door den hoofdinspecteur *A. Tom* van de Opname te Bandoeng, die daartoe een verkenningsreis maakte van de Westkust over Indragiri, via Singapore, door Bengkalis, over de Siak-rivier tot Pakan Baroe en dan verder terug naar Padang. Hierbij zijn nieuwe desiderata aan het licht getreden, waaruit dit wel duidelijk bleek — en dat inzicht wordt gedeeld door den hoofdinspecteur —: dat de volgorde van lijnaanleg anders zal moeten wezen. De dwarsverbinding West—Cost, duur en voorshands minder economisch, wordt daarbij losgelaten en de voorkeur gegeven aan spoorwegbouw Noord—Zuid, te beginnen bij Pakan Baroe, de rivierhaven, welke het eindpunt der K. P. M.-stoomers is. Het rapport *Tom*, dat een veel goedkoopere oplossing aangeeft, zal binnenkort verschijnen.

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* van 14 Nov.: „*Om de Poenale Sanctie*”, waarin het alarmerend oordeel van *mr. Vreede* over het einde daarvan in 1930 weerlegd wordt.

**II. UIT DE INHEEMSCHE
EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.**

Een pleidooi voor coöperatie met de Regeering.

Onder het opschrift: „Steun de regeeringspolitiek en het volk dient het hoofd koel te houden”, geeft het neutrale blad *Lemöaga Borneo* te Samarinda, een artikel over de houding die de Indonesische volken z. i. hebben aan te nemen tegenover de politiek der huidige Indische Regeering.

Schrijver begint met uiteen te zetten hoe het beleid van den vorigen G.-G. het vertrouwen in de Regeering zeer heeft geschokt, waardoor het volk in verzet kwam, hetgeen weer aanleiding gaf tot verscherpte maatregelen hiertegen.

Na vervanging van *Mr. Fock* door den tegenwoordigen G.-G., den beleidvollen Excellentie *Mr. de Graeff* — zegt schrijver — veranderden de Inlanders en Chineezers van richting, doordat ze vertrouwen dat de ongunstige omstandigheden van vroeger zich zullen wijzigen.

Hij releveert dat de *Bintang Timoer* het signaal gaf om de politiek der Regeering te steunen en de non-coöperatievlag neer te halen. Schrijver stemt hiermede in, want non-coöperatie is het grootste vergif voor den volksvooruitgang, omdat het volk nog moet worden geleid. Hij behandelt dan deze beweging in Engelsch-Indië, waardoor de swaraj-beweging ontstond en waarbij de 90 miljoen Mohammedanen de regeering steunden om de Ghandi-beweging te bestrijden.

Hij beschouwt de non-coöperatie als een beweging, die door middel van haat en bestrijding van toegenegenheid voordeel wil behalen. Gelijk schrijver ook in een vorig nummer verklaarde, gaat hij heelemaal niet accoord met de houding van de P.S.I., die de benoeming van Tjokroaminoto als Volksraadslid afwees. Dit kan zelfs een gevaar worden voor den vooruitgang der P.S.I. in het lichaam der centrale.

In Indië dient ten spoedigste een beweging te ontstaan die hetzelfde wil als coöperatie, om samen te gaan met de Regeering in het belang van het land. Vooral ten opzichte van politiek moeten de leiders geen verwarring stichten, want in den tegenwoordigen tijd kan worden verwacht dat de wenschen geleidelijk-aan worden vervuld.

Mr. Das, de leider der Swaraj-partij in Britsch-Indië kante zich ten slotte tegen den wensch zijner rasgenooten om autonomie omdat dit hen spoedig weer vijftig jaar zou terugzetten. De moeilijkheden die *Das* voorzag, konden volgens hem nog niet door zijn rasgenooten worden verduurd en schrijver verwacht in Indië niets anders, daar de onderlinge overeenstemming nog verre is te zoeken en dadelijk strijd het gevolg zou zijn. Indië heeft nog te weinig ontwikkelde menschen voor de volksbeweging, al blijkt dat ze veel en goed kunnen spreken op vergaderingen.

Wat schrijver opmerkte, is dat de leiding der volksbeweging thans in handen is van personen, die gevolg geven aan hun haat en nog niet bekwaam ge-

**NIET-OXYDEERENDE TAFEL- EN ZAKMESSEN
VERZILVERDE LEPELS EN VORKEN**

J. A. SCHLETTE - DEN HAAG

WILLEM DE ZWIJGERLAAN 50 0441

TELEFOON 50888 :: POSTGIRO 43903

**SLIJPERIJ - REPARATIE-INRICHTING
EMBALLAGE VOOR VERZENDING VRIJ**

noeg zijn het volk te leiden, dat de bescherming van Nederland nog noodig heeft.

De verschillende richtingen in de volksbeweging dienen samen te gaan en meeningen te verkondigen uit een koel brein, want men dient in te zien dat het verenigingsleven in Indië nog moeilijk is, daar nog niet een negentigste procent der bevolking die geleid moet worden, ontwikkeld is.

Bovendien is het moeilijk om de beweging in ver afgelegden streken naar behooren te leiden en ware het thans het best om zijn oprechtheid en goeden wil ten opzichte van de regeering te toonen en geen verwarring van denkbeelden te stichten.

Het is nog niet te laat voor de Indonesiërs om dit te doen, indien slechts de onderlinge naijver der leiders kan verdwijnen.

De verdruchte Inlandsche pers.

In het vroeger radicale blad *Sinar Indonesia* te Soerabaja, thans orgaan van de Nationale volks-partij, komt een artikel voor onder het motto: „Er is geen Inlander die niet zou worden gehouden voor misdadig, indien hij zich veroorloofde wat de Europeanen zich veroorlooft.” (*Douwes Dekker*).

Het stuk is geschreven naar aanleiding van de arrestatie van den hoofdredacteur van het blad, *Marsoedi*, en diens vermoedelijke „Digoeleering”. Schrijver vraagt waarvoor het noodig was dat ook alle copie in beslag genomen werd; hij veronderstelt dat de politie graag achter de namen der schrijvers heeft willen komen en vraagt of op die manier soms het volksvertrouwen gewonnen moet worden. Als het inderdaad zoo is, zou het beter zijn de stemmuiting van het volk geheel en al stop te zetten en de verschillende Inlandsche bladen te vervangen door bladen van het genre der *Balai Poestaka*, *Pandji Poestaka* en blanke persorganen van het merk van *Sinjo Zentgraaff*, *Wybrands*, de *Keizer (Locomotief)* e.a. Het wordt beter gevonden dat zij die geen abonnement kunnen betalen en niet op de hoogte zijn van de stemmen van anderen, hun wrok in het hart bewaren en zich allerlei vernederingen laten welgevallen.

Schrijver geeft den inhoud van de strafwetartikelen 154 en 153-bis weer, om dan te betoogen dat de in de *Sinar Indonesia* verschenen artikelen nergens die wetten overtreden hebben en dat de rekbaarheid dier artikelen alleen oorzaak was dat de hoofdredacteur *Marsoedi* voor „opruien” kon worden vervolgd.

Hij herinnert dan aan de gezegden dat: „de Inlander die *Het Nieuws* leest, gauw genoeg communist wordt” en: „de Hollander die abonnee is van *Het Nieuws*, de Inlanders zou kunnen gaan haten”, voorts aan door genoemd blad geleverde kritiek op het beleid van de tegenwoordige regeering en den G.G. inclus. Is de actie van genoemd blad en andere bladen van hetzelfde merk geen gevaarlijke opruijerij? Maar lezer — zegt schrijver dan — die bladen worden toch niet gevangen met bovengenoemde artikelen waarmede broeder *Marsoedi* aangevallen is. Hij meent daarom dat het door hem gebezigde molto op zijn plaats is.

Politieke brandstichting?

Omtrent de brandstichting te Semarang zegt de redactie van de *Bintang Timoer* in het blad van 3 November dat deze kwestie door de *Locomotief* in verband werd gebracht met de politiek en met het laatste congres van de P.S.I. te Pekalongan. Bij de bespreking dezer aangelegenheid heeft het blad dan ook bij de Regeering er op aangedrongen om aandacht te schenken aan de door de S.I. eenige dagen geleden voorgenomen acties, terwijl het bovendien herinnerde aan het rapport van den Adviseur voor Inlandsche zaken, den heer *Gobe*. Nu heeft de redactie hierover reeds een hoofdartikel geschreven, doch in de berichten die de *Locomotief* omtrent deze brandstichting van het begin af tot en met heden heeft verspreid, ziet zij een zeer groot gevaar als gevolg van de onvoorzichtigheid der Europeesche pers. De redactie vertelt dan dat een Aneta-correspondent, die wellicht ook redacteur is van de *Locomotief*, schreef: „... verklaarden bestuur en politiek met volkomen stelligheid dat beide branden het gevolg zijn geweest van brandstichting en het werk waren van kwaadwillige politieke elementen.” Later werd in de *Locomotief* echter gezegd dat de daders waarschijnlijk desperado's zijn, behoorende tot de partij van *Soediro*. Deze berichten kloppen dus niet met elkaar. Wat beteekent dan: met stelligheid, gevolgd door: waarschijnlijk? De redactie zegt dit niet omdat zij zich met die brandstichting kan vereenigen, maar omdat de politieke atmosfeer en de pu-

HAARLEM

N.V. v. BASTEN's Woninginrichting

WAGENWEG 102 :: HAARLEM
t.o. de Hazepaterslaan, Tel. 11159

Complete installatiën worden tevoren volledig begroot en opgegeven.

Al onze Meubelen, Tapijten, Stoffen, enz., worden onder schriftelijke garantie verkocht. Levering geschiedt franco door het geheele land, met eigen auto's.

Alle artikelen in onze Show-rooms zijn geprijsd, zoodat iedere Cliënt zelf de prijzen kan zien.

AANBEVOLEN VOOR OOST EN WEST

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooischrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”

Johan Koning in *De Inlandsche Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

Neem 'n
GAZELLE

Wij leveren ook op termijnbetaling

Wij belasten ons met de verzending naar Indië

Je voelt niet
dat je rijdt

PRIJZEN VANAF F 72.-

GAZELLE-RIJWIELMAGAZIJN M. A. KUIPER
voorheen VROLIJK

ZOUTMANSTR. 10a DEN HAAG TEL. 34725
AANBEVOLEN ADRES VAN „OOST EN WEST”

Den Leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering ten spoedigste hiervan mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer *Mr. K. FAUSER*, Koedoes, res. Semarang, Java.

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden
Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende
advertenties.

(Vervolg).

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKELEN

W. Coret, Thomsonlaan 96a, Den Haag.
Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.
C. Vermeulen, Toussaintkade 20, Den Haag.

GARAGES

Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Lotam, Gr. Marktstraat, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. Laimböck, Roggestraat 20, Arnhem.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.

HOTELS

American Hotel, Amsterdam.
Duinoord Hotel, Sweelinckplein, Den Haag.
Hotel de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Grand Hotel des Pays Bas, Grootte Markt, Arnhem.
Hotel Promenade, O. Schev. Weg 21, Den Haag.

LIJSHOUDELIJKE ARTIKELEN

Frans van Wijk, Vlamingstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
G. Kern, Den Haag-Batavia.
A. Savelkoul, Singel 429, Amsterdam.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kledingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

LAMPEKAPPEN

Lampenhuis „Helios“, Elandstr. 56, Den Haag.

LEDERWAREN EN REISARTIKELEN

P. van Dijk, Lange Poten 3, Den Haag en Hoogstraat 292, Rotterdam.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MANUFACTURENHANDEL

Iseriet & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
L. A. Kwanten, Weimarstraat 119, Den Haag.
Mag. „De Ster“, Goudenregenplein 64, Den Haag.
W. Somer, Keizerstraat 116, Scheveningen.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.
Mag. de Zónegrens, Fred. Hendriklaan 99, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

N.V. van Basten's Woningiar., Wagenweg 102, Haarlem.
Jungschlager, Cillierstraat 37, Den Haag.
J. Mesker & Co., Pr. Hendrikstr. 48, Den Haag.
Fa. Möller & Co., Weimarstraat 38a, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
A. Okhuysen, Obrechtstraat 474, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.

MUZIEKHANDELAREN

Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PASSAGE-BUREAUX

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PARFUMERIEEN

A. C. Kruller-Pel, Fred. Hendrikl. 258, Den Haag.

OPTICIEN .. C. A. VAN MONSJOU
VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG
I BESCHERMT UW OOGEN MET
ZEISS-PUNKTALGLAZEN

blieke opinie in Indië er niet door verbeterd zullen worden. Zij herinnert dan aan de valsche beschuldigingen indertijd tegen de communisten, waardoor het publiek ten laatste toen voelde alsof het door onjuiste berichten werd beïnvloed.

Intusschen hoopt de redactie dat het bestuur en de politie spoedig helderheid in deze brand-kwesties zullen vinden, opdat men ze niet als hamer zal gebruiken om daarmede de politiek te slaan, gelijk thans de *Locomotief* gedaan heeft door de brandstichting in verband te brengen met het congres der P.S.I.

De taal der volksleiders.

In het nummer van 2 November van *Darmo Kondo* (B.O., Solo), merkt de redactie op dat het bestaan van verschillende onderwijsbonden het onderwijs ten goed zal komen. Er zijn congressen gehouden ter bespreking van verbetering van het onderwijs in al zijn geledingen, waarvan de besluiten en adviezen onder de aandacht der Regeering worden gebracht. Schrijver zegt echter wantrouwend te staan tegenover de resultaten van de overwegingen, zonder de bedoeling te hebben slecht over het corps onderwijzers te denken.

Hij zegt dan verder dat Dr. Ratulangi op de terre van Dr. Sitanala gehouden vergadering, vergunning heeft gevraagd om in het Hollandsch te mogen spreken. Om zich te excuseeren zeide hij dat hij als Indonesiër het Maleisch behoorde te kennen. Doch het is te wijten aan het onderwijssysteem dat de intellectueelen geen Maleisch kennen, want van jeugd af aan krijgen zij les in het Hollandsch, een vreemde taal; daardoor ontstaat tevens een verwijdering tusschen de intellectuele groep en het volk. Het onderwijs aan de Indonesische jeugd werkt, naar het oordeel van Dr. Ratulangi, denationaliseerend.

Schrijver vraagt zich af of dit geen scherpe critiek is op het beleid van de Regeering, in het bijzonder op dat van den Directeur van Onderwijs. Hij laat in het midden of deze kritiek gegrond is, doch het is een feit dat de tegenwoordige intellectueelen over het algemeen in dezelfde positie als Dr. Ratulangi verkeerden, wat door het onlangs plaats gehad hebbende P.S.I.-congres is bewezen, waar een intellectuele volksleider zich onbeholpen van de Maleische taal heeft bediend.

Een andere stem wordt gehoord, die zegt dat het slechts een overgangperiode is; echter kan men volgens schrijver niet zonder meer stil zitten; het denationaliseerend systeem verdient de volle aandacht der leiders. Terloops erkent schrijver wel het nut van de kennis der Hollandsche taal om daarmede de Westersche wetenschap te bemachtigen.

Indien het systeem inderdaad denationaliseerend is, dan zullen de Indonesische onderwijsmannen wel de noodige moeite tot verbetering doen en is het daaraan niet te wijten, dan is het voor de intellectuele leiders een waarschuwing dat het volk op hun leiding wacht, die alleen tot stand kan komen door een band, de taal der geleiden, het Maleisch.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Koloniale Studiën.

De Oct.-afl. opent met eene beschouwing van Ir. G. J. Dijkerman, Burgemeester van Soerabaja, over het jaarmarktwezen in Ned.-Indië. De schr. ontwikkelt hierbij zijne bezwaren tegen bestaande regelingen welke het mogelijk maken dat thans op verschillende plaatsen nagenoeg tegelijkertijd jaarmarkt of *passar malam* wordt gehouden. De vergunning tot het houden ervan behoort niet langer te berusten bij de hoofden van plaatselijk bestuur, doch dient te komen in de handen van het centraal gezag; de vele belangen aan een bloeiend jaarmarktwezen verbonden zullen eerst dan ten volle tot hun recht komen. — Mr. M. F. Winkler stelt de vraag of de Regenten op Java volkshoofden zijn en meent op historische gronden deze ontkennend te moeten beantwoorden. Schr. ziet in den Regent niet anders dan een ambtenaar van het gouvernement; hij stelt deze kwestie aan de orde in verband met de bijeenkomsten van de regenten met den gouverneur-generaal (conferenties), met voorbijgaan van de hoofden van gewestelijk bestuur, aan wie de regenten toch ondergeschikt zijn. — Dr. B. Vrijburg schrijft over „Klein-landbouw in kolonisatie“, d. i. het scheppen van een Indischen middenstand (kleine Europeanen en Indo's), die landbouw beoefent, wat wenschelijk is, omdat in de naaste toekomst voor deze bevolkingsgroep geen ander bestaansmiddel beschikbaar zal zijn. Het stichten van

Bloemenmagazijn D. MAARSCHALK
VALERIUSSTRAAT 113 - DEN HAAG
TELEFOON 34850 - GIRO 98670
Moderne Bloemwerken
— Grafkransen —

landbouw-kolonies door de Regeering is, volgens schr., een politiek belang. — Ir. G. Th. Bruynschrijft over de nieuwe autobuswetgeving in Holland en de lessen die daaruit voor Indië zijn te trekken. — De hr. H. G. F. van Huls bespreekt de „Burgemeesterskeuze“; schr. is voorstander van het opschuifstelsel en daarnaast voor reorganisatie van B.B.-ambtenaren voor bedoelde functie. Dr. W. Feuilletau de Bruyn betoogt het onwenselijke van een „Inlandsche meerderheid in den Volksraad“; hij acht den tijd daartoe nog niet gekomen. — Ten slotte bevat de afl. een aantal boekbesprekingen, waaronder een proefschrift van J. J. Westendorp Boerma over Johannes van den Bosch (de schepper van het cultuurstelsel op Java) als sociaal hervormer (in Nederland).

Nivio

Van het orgaan van het Ned. Ind. Verbond van Jongeren Organisaties (Nivio) is het tweede Nivio-verschenen. In de eerste plaats wordt aandacht gevraagd voor den beschermheer van het Verbond, Prins Soerjodiningrat, broeder van den Sultan van Jogjakarta. — Dan volgt het eerste gedeelte eener beschouwing van den Japanner Dr. Iwao Aiyusawa over het Oostersche vraagstuk. — Daarna komt — in verband met het streven van het Verbond: de versterking van den cultureelen band tusschen Oost en West — eenige antwoorden op de door de Redactie aan verschillende personen voorgelegde vraag: „Wat verstaat gij onder Cultuur“. — Ir. H. von Essen schrijft over „onze eerste buitenlandse propagandareis naar Frankfort a. d. M.“. — Ten slotte o.m. een overzicht (dat in een volgende afl. zal worden voortgezet) van het ontstaan van het Verbond (wat er aan vooraf ging, enz.).

Vragen van den Dag.

De bovengenoemde vraag van de redactie van „Nivio“: „Wat verstaat gij onder cultuur?“ wordt ook, toevalligerwijs, behandeld in het December-Nivio van „Vragen van den Dag“. Het is een zeer merkwuurde, diepzinnige verhandeling, getiteld „Cultuur en beschaving“ en geschreven door den hr. P. C. van der Wolk te Weltevreden. Schr. begint met een omschrijving der beide begrippen cultuur en beschaving, die in het dagelijksch leven gewoontlijk, doch ten onrechte door en voor elkaar worden gebruikt. „Werkelijke cultuur groeit slechts waar de uiterlijke beschaving het oorspronkelijke verband met de natuur verbroken heeft, en er als het ware een vacuüm der ziel ontstaan is. De Westersche cultuur is aldus het product van een zekere horror vacui van de ziel, welke door middel van versymbolisatie en sublimatie werkt. Deze versymbolisatie en sublimatie laten zich echter niet opdringen.

„De noodzakelijkheid en behoefte spruiten alleen en uitsluitend uit het beschavingsvacuüm, uit de hoegrootheid der verdringingen, en staan in geenlei gezonde en natuurlijke relatie tot de opdringerige ophefferij van Westersche maniakken. De Inlander heeft dus geen behoefte aan cultuur.

Maar laten de Hollandsche Oostersche-ziel-fanatici dit toch waardeeren! En laten de Inlanders zich toch niet door hen op een dwaalspoor laten leiden! De animisten bevinden zich in een evenwicht, waar het Westen niet anders dan najverre op kan zijn: grootere zielsrust en een minimum van zielsconflict door hun meer middelmatige beschaving. Daardoor wel ook een meer middelmatige cultuur, maar juist daardoor dan ook een mindere neiging tot extra-immoralisatie, met een veel gunstiger toekomst dan wij, Westerlingen, die voor een totale catastrophale moreele instorting staan.

En wat willen eigenlijk die Hollandsche Oostersche-ziel-rabiaten! De cultuur opvoeren? Dat is absoluut uitgesloten, want aan de cultuur valt niet te tornen. Het is zoo in-tragisch wat al die opheffers en ethici doen met hun bescherming en ontwikkeling der Indonesische kunst en industrie en wetenschap. Niets en nog eens niets bereiken ze er mee. Geen greintje wordt daarmede de Indische cultuur verhoogd. Zij beginnen aan den verkeerden kant. Als zij wat willen bereiken, moet begonnen worden het beschavingsvacuüm te vergrooten, dat wil dus zeggen meer verdringingen, echte actieve verdringingen, weggeperst door een sterk verantwoordelijkheidsgevoel, door een gevoel van eigen schuld. Eerst het animisme uitroeien; al het andere is verloren tijd en verloren arbeid.

Maar! bewijzen wij de Inlanders daar een dienst mee? Kunnen de Westersche fanatici dat verantwoord, als zij de hand in eigen boezem steken?

N.V. Haagsche Brandstoffenhandel
"DE CONCURRENT"
 TREKWEG 84 - TELEFOON 13551 - DEN HAAG
 Alléén-verkoop 1ste kwaliteit
BELGISCHE ANTHRACIET
 uit de Mijn „Pays de Liège”,
 tegen scherp concurrerende prijzen

Tot wat heeft bij hen de verwijding van het beschavings-vacuüm en de daarmee gepaard gaande cultuur geleid? Staan zij voor een toekomst die hun streven rechtvaardigt?

De geschiedenis leert ons, en wij zelve hebben het ondubbelzinnig aan den lijve gevoeld: houd maat! Er is een moment, waarop wij, ondanks onze menscheids-idealen, het beschavingsproces hebben toe te roepen: tot hier en niet verder. Laat deze beheersching de laatste der verdringen zijn, en tijds. Want dit niet tijds maathouden geeft wel momentaan de schittering eener fenomenale cultuur, maar ook de verschikkelijke zekerheid van een katastrophen ondergang.¹⁾

Statistisch jaaroverzicht van Ned.-Indië.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen het bij het Centraal Kantoor voor de Statistiek bewerkte „Statistisch jaaroverzicht van Nederlandsch-Indië”, jaargang 1926.

Het is thans voor de vierde maal dat dit hoogst-belangrijke werk het licht ziet en weder is het streven naar volledigheid merkbaar door invoeging van onderwerpen welke in vorige uitgaven nog niet behandeld werden. Met groote openhartigheid deelt de heer J. van Gelderen, hoofd van het Kantoor, in een Voorbericht mede, dat sommige nieuw ingevoerde onderwerpen (tabellen) niet absoluut betrouwbaar zijn en geeft hij in beraad deze voorsnog niet te publiceren; en verder wijst hij op „ernstige lacunes” als het ontbreken van statistische gegevens over assaineering, irrigatie, landwegen, outilleering van havens, en stand der talrijke pensioenfondsen.

Locale Belangen.

Afl. 21 (van 1 Nov.) bevat, behalve de vaste rubrieken, de volgende artikelen. Agrarisch recht, door H. van Huls. — Grantverband, door G. Jansen. — Verdeeling van de wegwalsen van het voormalig gewest Preanger Regentschappen, door J. Mol. — De opheffing van het gewest Rembang, door K. L. Roodenburgh. — De najaarszitting van den Volksraad, door G. A. v. B.

Zendingsperiodieken.

De Banier. 27 Oct. en 3 Nov. '27. Schetsen uit het leven van Ludwig Ingwer Nommensen, den Apostel der Batakkers, door J. H. Hemmers (vervolg). — Brieven uit de Buitengewesten. Hoog bezoek (van den Gouverneur-Generaal), door Etac. — De Zending in China bedreigd door het Modernisme en het Bolsjewisme (vervolg). — De Christelijk-Ethische partij (naar aanleiding van het 10-jarig bestaan).

Berichten uit de Heidenwereld. Nov.-Dec. '27. Jaarverslag Suriname-Zending, door W. Burkhardt. — Onze scholen in Suriname.

Bericht der Rheinischen Missions-gesellschaft, 1927, No. 12. Wie sieht's in Borneo aus? — Kirchweih in Gunung Sitoli, von Miss. Ufer.

Annalen der St. Josephs-Congregatie (Roosendaal). Dec. '27. Het hartje van Borneo (bij de Poenans, de meest primitieve bewoners). Met ill.

De Indische Mercur.

No. 50 (14 Dec.). Jaarboek van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel over Ned.-Indië (over 1926), besproken door Dr. C. J. J. van Hall. — Handboekje voor den Deli-planter (nieuwe, omgewerkte uitgave, van Mr. R. Fruin en Dr. F. Folker). Bespreking door J. W. Geesink. — De import van Midden-Java (gedurende het eerste halfjaar van 1927). — De invoerhandel van Java en Madoera gedurende het eerste halfjaar van 1927. — Parijsche suikerconventie. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over aetherische oliën — boschwezen — geneesmiddelen — voedingsmiddelen — vruchten en groenten, enz.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 19 (5 Nov. '27). De nieuwe koffiefabriek op de onderneming Alas-Tledak (met ill.). — Een praatje over de schaduw in koffietuinen, door D. J. Dibbetz. — Iets over katoen, door S. Kalf (historische causerie over de cultuur in Indië). — Het oordeel van vakkringen

¹⁾ Het geciteerde is, gemakshalve, geknipt uit het „Vaderland”.

F. A. DE VRIES
 Drogist
Verplegingsartikelen
 Kerkstraat 98 Telefoon 157
 HILVERSUM

over synthetische rubber. — De theeprijzen. — De mangga-cultuur op Formosa.

Orgaan van de Neo-Ind. Officiersvereniging.

Uit den inhoud van jaarg. '27, No. 10. De Bredasche jonker, door J. C. A. Bannink. (Bijzonderheden over de Kon. Mil. Academie te Breda, waarvan het in het volgend jaar een eeuw geleden is dat ze officieel werd geïnstalleerd). — Mijne oorlogsin-drukken, door kolonel Lebaud. — Voor verlofgangers en gedetacheerden (Het dragen van de uniform in Nederland). — Over de onderscheidingen op 31 Augustus 1927. — Atjeh-reis door P. W. F. Kaniess (Indrukken en herinneringen naar aanleiding van een bezoek aan het gebied, waar schrijver als civiel en militair bestuurder, zulk een uitstekend werk heeft verricht). — Mededeelingen van het Hoofdbestuur. — Uit pers en periodiek.

Vrijzinnig Weekblad (van Ned.-Indië)

Het Nr. van 1 Nov. bevat o.m.: Benoeming van Volksraadleden door K. — De moeilijkheden bij het H.B.S.-onderwijs en wat ertegen gedaan kan worden, door L. Th. van Haften (zie ook het Nr. van 11 Nov.). — Christelijke zending en staatkundig beleid in Nederlandsch-Indië, door Mr. Chr. P. van Wijngaarden (ontleend aan „Opbouw”).

Nr. van 11 Nov. De politieke constellatie. (Rede gehouden in den Volksraad door H. C. Kerckamp). — Avant la bataille! (over de voorgestelde wijziging der Indische staatsinrichting), door A. — Oudstrijders, door G. Bergman.

Kalenders.

Het bekende advertentie-bureau en Uitgevers-Maatschappij de N.V. Morks, J. P. Coenstraat te 's-Gravenhage en de Bandoengsche Kininefabriek te Bandoeng, zonden de Redactie toe hunne zeer praktische weekkaenders voor 1928.

De Oost-Indische Compagnie als zeemogendheid in Azië, door N. MacLeod. I. van 1602—1632. II. van 1632—1650. Met afzonderlijken Atlas van kaarten. (Rijswijk, Blankwaardt en Schoonhoven). (Eene bespreking van dit werk is gereed en volgt in een der eerstvolgende Nrs. van het K.W.).

Radiotelefonie met Indië (voordracht van J. J. Numans). (Radio-Expres, 16 Dec. '27).

De medische abortus provocatus in Indië, door Dr. H. W. Lubberhuizen en H. Kruyne (critiek op een artikel van Dr. Bok over hetzelfde onderwerp). (Bulletin No. 226 van den Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië).

Beschrijving der Javaansche, Balineesche en Saksische handschriften, aangekomen in de nalatenschap van Dr. H. N. van der Tuuk, en door hem vervaardigd door Dr. J. Brandes. (Uitgegeven in-gevolge Gouv. besluit van 25 Mei 1899, No. 19). 4e Stuk. Teksten zonder bekende titel (bewerkt door Dr. Th. Pigeaud). (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Recent modifications in the constitution of Netherlands India, by His Excellency Jonkheer A. H. van Karnebeek (with portrait). (United Empire. The Royal Colonial Institute Journal (London), Dec. '27).

BOEKAANKONDIGING.

Tropiaden is de verzamelnaam van een 12-tal fantastische tropische schetsen van den populair-journalist-letterkundige Jan Feith.

De symbolieke omslag, blijkbaar voorstellende een waringin met neerhangende takken is van Chris Kras Kzn., de uitgave van Boek- en Periodiek N. J. Goddard, Den Haag. De korte vertellingen, tegelijkertijd belangwekkend en amusant, zijn geschreven in den vloten journalistieke stijl van den bekenden letterkundige auteur.

H.H. Secretarissen der afdelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd, dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen, die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

GARAGE JANSEN
 Rijksstraatweg nabij Viaduct
WASSENAAR
 TEL. KIEVIET 562 (Haag)
BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
VERHUUR LUXE AUTO'S
 MODERNE TAKELAUTO

Komt U luisteren in Radio-Gehoorzaal?
 alvorens gij een Radio-Installatie koopt
Electro-Radiobur. G. W. HIJSTEK
 ZWARTEWEG 16, n.b. Geb. v. K. & W. Tel. 11435
 Iederen Avond 8 uur Demonstratie met: RADIO-TOESTEL ZONDER DAK, RAAM OF BINNENHUIS-ANTENNE met R.T. VERSTERKER voor RADIO PER GEMEENTE-TELEFOON, beiden met „HARDGLAS” luidspreker
 Deze combinatie verplaatst U in de zaal der Uitvoering

TECHN. INSTALL.-BUREAU N. P. VAN EIJK
 Sweelinckstraat 93a-93-91 - DEN HAAG - Tel. 30079

LICHT - WARMTE - SANITAIR
 GROOTST GESORTEERDE ADRES VOOR GESCHILDERDE, ZIJDEN, CREPE- EN AFWASCHBARE LAMPEKAPPEN
 Worden naar elk ontwerp op eigen Atelier vervaardigd.
KRONEN, SALON-EN SCHEMERLAMPEN
 Electriche Stofzuigers, Strijkijzers, Ketels, Kookplaten, Haardrogers, enz. enz.
Haarden - Kachels - Gasfornuizen
EMAILLE- EN ALUMINIUMWAREN
 :: BEZOEK ONZE SHOWROOMS ::
 Wij installeren Uw geheele huis: Sanitair, Electriciteit, Gas, Water. Alle huis- en dakreparatiën.
ADVIEZEN EN BEGROOTINGEN GRATIS. 5387

WANNEER U PERIODIEKEN
 wilt uitgeven, wendt U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor **goede en tijdige aflevering** zorgen - Desgewenscht verzorgen wij mede voor U de **Administratie en Expeditie**
 Onze rotatiepersen staan gereed voor Uw GROOTE OPLAGEN, onze prima snelpersen voor die tijdschriften waarbij het vooral op KUNSTDRUK aankomt
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden
Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende
advertenties.

(Vervolg).

PENSIONS

Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Pension Insulinde, Bankplein 2, Den Haag.
Pension Strickwerda, J. v. Oldenbarneveltlaan 76,
Den Haag.

PIANOHANDELAREN

G. Elshove, L. v. Meerdervoort 427, Den Haag.
L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

POELIERS

P. van Beek, Spui 181a, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDELAREN

J. K. Rietsdijk, L. Poten 15a, 's-Gravenhage.
G. Rootlieb, Heerengracht 8, 's-Gravenhage.

RADIOBUREAUX

G. W. Hijstek, Zwarteweg 16, Den Haag.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

RUSTHUIZEN

Herstellingsoord Huize „Dorrepaal”, Voorburg.
Huize Rustoord, Esschenlaan 86, Rotterdam.

RIJWIELHANDELAREN

M. A. Kuyper, Zoutmanstraat 10a, Den Haag.

SCHOENMAKERS

F. v. d. Broek, v. Aerssenstraat 61a, Den Haag.
A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

SIGARENHANDEL

F. H. C. Vlietstra, Fahrenheitstraat 224, Den Haag.

STAALWAREN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred.
Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMERIJ EN OPPERSERIJ

Suel Opperserij A.S.O., Azaleastr. 126, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.

STUCADOORSWERKEN

J. Ph. Bisschops, Sassenheim.

TANDARTSEN

Jac. Schijff, Stadhoudersplein 102, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den
Haag.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12—12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iseriet & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

TUINBOUW-ARTIKELEN

G. Keur & Co., Den Haag, Egelantierstraat 26.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VEILINGZALEN EN VERKOOPTHUIZEN

Kunstzaal Erica, Oude Schev. weg 25, Den Haag.
Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den
Haag.

VERMAKELIJKHEDEN

City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERVERIJEN

Lederverffabriek „De Admiraal”, Amsterdam.

VERZEKERINGEN

's-Grav Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3,
Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyne, Keizerstraat 165, Scheveningen.
P. van 't Riet & Zn., Obrechtstraat 177, Den Haag.

VLEESCHWAREN EN DELICATESSEN

Maison Vatel, Zoutmanstraat 58, Den Haag.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

Gebr. Smeete, Haagweg 499, Loosduinen.

WIJNHANDELAREN

G. C. Vroegh, Weimarstraat 202, Den Haag.

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO CARACAS VENEZUELA
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008

Incasseeringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

Curaçao.

De begrooting van 1928.

II.

De openbare behandeling der Curaçaosche begrooting zal, als de Kamervoorzitter zijn zin krijgt, nog vóór Kerstmis, althans vóór 1928, in de Tweede Kamer moeten geschied zijn. Of dat gelukt is of gelukken zal, is wellicht bekend, als dit nummer van het K. W. onder de oogen onzer lezers komt. In ieder geval zal de memorie van antwoord dan wel verschenen zijn. Intusschen zal dat, bij alle departementale bedrevenheid, nog wel eenige voeten in de aarde hebben, want het 8 dezer verschenen Voorloopig verslag is een ongewone kluit voor de zoo goed als niets van Curaçao uit eigen wetenschap wetende ambtenaren op „Kolonien”, en de Kamerleden, die aan de behandeling der begrooting in de afdelingen hebben deelgenomen, blijken zich terdege te hebben laten voorlichten.

Veel werk is gemaakt van het autonomie-vraagstuk. De Kamer vindt de niet-goedkeuring der sluitende begrooting van den K. R. zoo belangrijk, dat zij punt voor punt de verschillen tusschen Raad en Minister nagaat en zich afvraagt, of die nu wel voldoende dringend zijn geweest om den uitersten maatregel te wettigen. Zij komt tot de conclusie, dat alleen het politievraagstuk een geschil van betekenis uitmaakt. En juist daarover doet zij den Minister ernstige verwijten, o.a. dat de Kamer niet op de hoogte wordt gebracht van de bezwaren, door den heer Statius Muller namens den K. R. binnenskamers ontwikkeld, en van de weerlegging daarvan door den Minister. Er waren zelfs leden, die zich voor een burger-politicorps uitspraken en daarvan een raming van kosten vroegen. Andere leden hebben zich in dit opzicht met de handelwijs van den minister vereenigd en den K. R. verweten, dat zij niet de minste tegemoetkoming heeft geloofd. Over dit laatste zal nu misschien het verslag van 's ministers onderhoud met den minister, als dat openbaar gemaakt wordt, opheldering geven.

Dat de Kamerleden, ook niet voorzoover zij des ministers beleid afkeuren, niet zweren bij den K. R., blijkt wel uit dit zinnetje, dat getuigt van een ruimer geestesgesteldheid dan waarover de doorsnee-Curaçaoenaar beschikt: „Men moge toegeven, dat de stemming der Curaçaosche bevolking een element bevat van uiterst eigenaardig aandoende waardeering van eigen krachten boven die, uit Nederland of elders afkomstig, onmiskenbaar is het, dat de op dit oogenblik bestaande onaanname en gespannen verhoudingen voor een groot deel ook moeten worden geweten aan het optreden van Bestuur en Opperbestuur.”

Natuurlijk worden ook woorden gewijd aan de geldelijke gelijkstelling van het bijzonder met het openbaar onderwijs. De minister krijgt verwijten te hooren over zijn voorbarige mededeeling van des gouverneurs gevoelen verleden jaar in de Eerste Kamer, den gouverneur wordt fantasie verweten, en niemand schijnt het in de afdelingen voor één van beiden opgenomen te hebben.

Mag men over het algemeen van instemming spreken met Curaçao's streven naar autonomie, anderzjds wordt een wijziging van het Regeeringsreglement in overweging gegeven, waardoor de sluitende begrooting weer verschoven wordt, n.l. het brengen ten laste van Curaçao van de bezoldiging van den gouverneur en van de uitgaven voor land- en zeemacht.

Verder zijn ter sprake gebracht de gewone onderwerpen: bestrijding van buitengewone uitgaven uit de gewone middelen, lage raming der middelen, bovenwindsche eilanden, uitzending van ambtenaren, ambtenaarstraktementen, inkomstenbelasting, verhooging van loodsgelden, scheepvaartwetgeving, watervoorziening enz. Ook enkele nieuwe onderwerpen worden aangevoerd, waarbij deze vraag ons trof: waarom worden de notulen van de raden van politie op de bovenwindsche eilanden in het Engelsch gehouden, terwijl op Aruba de gezaghebber niet wilde toelaten, dat een lid Papiementsch sprak.

Circulatiebankwezen.

De bladen berichten, dat van de onlangs ingestelde commissie de heer E. A. Zeilinga met dr. W. Westerman begin Januari 1928 naar Curaçao hoopt te vertrekken.

V. P. C.

Tot predikant bij de Vereenigde Protestantische gemeente zal worden benoemd ds. J. van de Pol, thans Hervormd predikant te Heeg.

Ds. van de Pol, die 46 jaar is, stond te Benthuizen 1909—1911, te Meeuwen 1916—1920, te Drogenham 1920—1923 en daarna te Heeg.

Scheepvaart.

Volgens *La Cruz* zijn in October l.l. de haven van Curaçao binnengekomen 347 stoom- en 155 zeilschepen; dat geeft voor Jan.—October: 3057 stoom- en 546 zeilschepen.

Uit de gevangenis.

Zondag 13 Nov. l.l. bemerkte men 's morgens, 5 gevangenen: 3 Venezolanen, 1 Curaçaoenaar en 1 Arubaan, onder welke 2 zware misdadigers, die de gevangenis gevlucht waren. Dinsdag daarop schijnen zij met een boot het land verlaten te hebben. Aldus *La Cruz*. Het schijnt steeds erger te worden, zoowel in als buiten de gevangenis. Een later bericht, in de *Amigoe*, meldt, dat een der vluchtelingen aangehouden is.

H. A. P. A. C.

Een Duitsch consortium is de plantage Pereira komen zien en heeft een voorkeursrecht gevraagd, om haar voor \$ 100.000 te koopen ten behoeve van de Hamburg—Amerika-lijn, om daar aan het Schottegat een aanlegplaats voor de Duitsche boot te bouwen. (*La Cruz*).

Salarisverhoging.

La Cruz heeft gehoord, dat uit Nederland een telegram is gekomen over dit onderwerp en dat de gouverneur een commissie heeft benoemd van ambtenaren, onder welke de onderwijsinspecteur, en leden van den K. R. Deze commissie zou reeds vergaderd hebben en den minister verzocht hebben, voor dit doel een grooter bedrag beschikbaar te stellen, dan in het telegram genoemd is. Het blijft maar peuten.

Verbinding Curaçao—Aruba.

Het agentschap van de K. N. S. M. maakt bekend, dat bij voldoende aantal passagiers, de kleine schepen der maatschappij, die zonder gevaar de haven van Aruba kunnen binnenloopen, Aruba zullen aandoen.

De grootere, die de haven niet kunnen binnenvaren, moeten eerst doorvaren naar Pto. Colombia, om na aldaar gelost te hebben, naar Aruba terug te keeren met de passagiers, hetgeen de reis natuurlijk zeer lang en kostbaar maakt. (*A. d. C.*)

Aruba.

De *Amigoe* deelt mede, dat 18 Nov. l.l. de haven van Aruba, de St. Nicolaasbaai, voor groote schepen geopend is.

R. J. Beaujon Jr.

De heer Beaujon, bestemd voor directeur der waterleiding, die eenige maanden hier te lande was, is volgens de *Amigoe* 11 Nov. l.l. naar New-York vertrokken, om daar de waterleiding te bestudeeren en dan naar Curaçao door te gaan.

Het ambt en de bekwaamheid!

Wij lezen in de *Officieele Berichten*: „De gouvernements-geneeskundige op St. Eustatius H. L. Chateau is aangewezen als de ambtenaar bevoegd verklaard het openbaar ministerie op dat eiland uit te oefenen.”

A. Krafft †.

De heer Arnold Krafft, de bij ieder bekende vriendelijke oude heer, oud-ontvanger en oud-directeur der Curaçaosche bank, is 18 Nov. l.l. in het Sint Elisabethsgasthuis op Curaçao overleden.

Uit den Verren Vreemde.

De Antwerpsche tentoonstelling.

Bij de vermelding van het uitstel der Parijsche internationale koloniale tentoonstelling tot 1931 merkten wij op dat deze en die te Antwerpen in 1930 elkander wederkeerig zullen kunnen schaden. De aantrekkingskracht, die van de Ville lumière uitgaat, zal menigeen, zoo expositant als bezoeker, de lust tot het brengen van zijn aandeel, over Antwerpen heen, op Parijs doen richten. Dat zal de Belgische tentoonstelling zeker schaden. Maar omgekeerd zullen zij, die toch aan Antwer-

**ALS DE RECLAME ONTBREEKT,
MIST DE ZAAK DE STUWENDE
KRACHT,
DIE HAAR HOGER OPVOERT**

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen.
— VRAAGT OFFERTE —
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTR. 3. Tel. 1562. NIJMEGEN

**NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM**

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
Statutaire Reserve 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië.
Straits-Settlements Britsch-Indië. China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrif-
telijke en Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven.
— Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Ver-
koop van Effecten. — Administratie van Vermogens. —
Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen
voor groote administraties.

P. J. VAN DEN BERG & Co.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

Anna-Pauwloonastr. 87 - Den Haag - Tel. 12625
OUD-MAKELAARS TE SOERABAYA

ALLE BANKZAKEN

DOOR LANGJARIG VERBLIJF IN INDIË EN
SPECIALE CONNECTIES ZIJN WIJ IN STAAT
INLICHTINGEN EN VOORLICHTING TE GEVEN
IN INDISCHE CULTURES EN ZAKEN.

RADIOKOERSEN VAN 1.30 TOT 3 UUR
worden ook op telefon. aanvraag gaarne verstrekt.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

JOS. D. NETTEN & Co.

's-Gravenhage - IN EFFECTEN - Telefoon 31201

Wij beschikken over een directe telefoonverbinding
met de AMSTERDAMSCHE BEURS. Zijn daardoor
in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle ver-
langde koers-informaties te verstrekken en orders
af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

Haagsch Advies- en Informatiebureau

voor Verzekeringen op elk gebied

TH. SCHWENCKESTRAAT 35 (bij de Galerij)

Tel. No. 35797 Inlichtingen en raad kosteloos

AANBEVOLEN DOOR OOST EN WEST

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten dat gij
die levert. Dat bereikt gij alleen door
goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

wijs leveren van de wraak, welke op de communis-
ten is uitgeoefend.

Ooggetuigen verklaren, dat Russen de rooden
aanvoerden in het hevige gevecht vóór de nederlaag
en dat het Russische consulaat een actieve rol
speelde in de leiding van den opstand.

Al deze feiten verklaren de antirevolutionnaire
actie om de Russen te verdrijven.

De gevolgen daarvan laten zich direct gevoelen.
De nationalistische regering heeft de Russische
consuls in Sjanghai, Hankau en Kanton de deur
gevoerd. In een nota aan den consul Koslofsky
overhandigd, zegt zij:

„De nationalistische regering heeft vernomen,
dat de sovjet-consulaten en de handelsagentschap-
pen van de Sovjets op het gebied der nationalis-
tische regering gebruikt worden als hoofdkwartier
voor roode propaganda en dat zij asyl verleen-
en aan communisten. Deze feiten zijn voor de natio-
nalistische regering altijd verborgen gehouden om
de internationale betrekkingen tusschen China en
Rusland te kunnen handhaven. Op 11 December is
het in Kanton tot een opstand gekomen, die leidde
tot de gewelddadige bezetting van de stad door
communisten, die de verbindingen afsneden, brand
stichtten, plunderden en moordden in de heele
stad. Deze gebeurtenissen met hun verschrikke-
lijke gevolgen zijn voornamelijk veroorzaakt door
het feit, dat de communisten van de sovjet-consu-
laten en agentschappen gebruik konden maken als
basis voor hun werkzaamheden. Gevreesd moet
worden, dat dergelijke gebeurtenissen zich ook
elders zouden kunnen voordoen. Daarom kan een
dergelijke toestand niet langer gehandhaafd blij-
ven en wordt bepaald, dat de erkenning van Sovjet-
consulaten in de verschillende provincies wordt
opgeschort totdat de wortel van hun slechten in-
vloed is uitgetrokken en een volledig onderzoek is
afgelopen.

Moskou heeft hiertegen geprotesteerd, beweren-
de dat het aan den beproefden staatsgreep geheel
onschuldig is. Iedereen denkt hierover het zijne.

Engeland en het Communisme in Ned. Indië.

In het Lagerhuis vroeg Sir Walter de Frece aan
den onder-minister van koloniën, welke maatregelen
men getroffen heeft om een einde te maken
aan de communistische agitatie op Britsch grond-
gebied in de nabijheid van Nederlandsch Oost-
Indië, en of hij wel weet, dat de communistische
propaganda in Nederlandsch-Indië aangevuurd
wordt door agitators, die Britsch grondgebied als
basis gebruiken en of hij verdere maatregelen zou
treffen, om een einde aan deze agitatie te maken.

De onderminister antwoordde, dat de Maleische
overheden de gevaren van de internationale com-
munistische bedrijvigheid ten volle inzien en hij
heeft er onlangs in toegestemd, dat er maatregelen
zullen genomen worden om de plaatselijke wet in
overeenstemming te brengen met de Engelsche,
waardoor men, naar hij meende, beter gewapend
zou zijn tegen de tegenwoordige moeilijkheden.

De Gouverneur-Generaal van de Philippijnen.

De benoeming van een nieuwen landvoogd voor
onze Amerikaanse buurkolonie is toch anders
uitgekomen, dan het in het „Kol. Wkbl.“ van 8
Dec. door ons overgenomen bericht uit *La Dépêche Coloniale*
deed verwachten. Benoema is de
heer H. L. Stimson, vroeger minister van oorlog
in de Ver. Staten. Hij werd reeds vroeger genoemd
als een der kandidaten, maar men achtte zijn kans
niet groot. Hij toch is de persoon, die Coolidge naar
Nicaragua zond om de belangen der Amerikanen
daar tot hun recht te doen komen en die dit zoo
goed gedaan heeft, dat van de vrijheid en onafhan-
kelijkheid van dit Midden-Amerikaansche staatje
niet veel is overgebleven. Voor die Philippino's,
wier verlangens juist in de richting van vrijheid
en onafhankelijkheid gaan, lijkt deze benoeming
dan ook geen blijde boodschap.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Amersfoort.

VOORDRACHT PROF. PULLE.

Vrijdagavond j.l. sprak voor onze Afdeling Prof.
Dr. A. Pülle uit Utrecht over: „De Derde Nederland-
sche expeditie naar het Sneeuwgebergte in Ned.
Nieuw-Guinea“.

De vergaderzaal van Concordia was aardig met be-
langstellenden gevuld, toen onze Voorzitter, de heer E.
Roodhuyzen, den aanwezigen een woord van welkom
toeriep en met vreugde constateerde, dat er onder de
toehoorders ook belangstellende niet-leden van „Oost
en West“ aanwezig waren, die door hun opkomst be-

deelnemen, en hierbij is natuurlijk in de eerste
plaats aan België met zijn Kongokolonie te denken,
alsmede de bezoekers die uit verschillende landen
toch naar Antwerpen gaan, de toeloop tot Parijs
niet zins aftappen. Ook is de kans groot, dat zij,
die van Antwerpen, en van Parijs willen profite-
eren om wat zij mooi, belangwekkend of leerzaam
te vertoonen hebben, evenals zij die er reclame wil-
len maken voor verkoopartikelen, hun Antwerpen-
sche uitstalling nog eens te Parijs zullen willen be-
nuttigen, zij 't al in ietwat andere opstelling, of met
een nieuw kleurtje, hierdoor zal Parijs aan frisch-
heid inboeten.

Deze concurrentie valt te betreuren, België maakt
niet gereed om in Antwerpen iets buitengewoons te
vertoonen. Het gebeurde van 1830 ligt lang genoeg
achter ons, om zonder wrok volle belangstelling
aan dit deel van het eeuwfeest te kunnen geven, al
het men ten onzent spijtig dat er zuidelijke bure-
n die ons het *sans rancune* moeilijk willen maken.

Het zal zijn een wereldtentoonstelling voor Kolo-
niën, Zeevaart en Vlaamsche kunst. Koloniën wor-
den niet toevallig 't eerst genoemd, zooals al dade-
lijk blijkt uit haar plaats in de rij der groepen in
de officieele aankondiging.

I. Koloniale organisatie. II. Koloniale delfstoffen.
III. Koloniale voortbrengsels van plantaardigen en
van dierlijken aard. IV. Voedingswaren, kleerstof-
fen en ameublementsartikelen, die naar de koloniën
kunnen uitgevoerd worden. V. Producten der werk-
tuigkunde, der electriciteit en andere, die naar de
koloniën kunnen uitgevoerd worden. VI. Scheep-
vaart. VII. Zee- en binnenhavens. VIII. Handelsver-
voermiddelen. IX. Kunsten, letterkunde, pers en
toerisme in de koloniën. X. Voordrachten en con-
gressen.

De groepen zijn weer onderverdeeld in klassen.
Zoo de eerste groep in Gouvernement en beheer;
onderwijs; kolonisatie, bewerktuiging. De tweede
groep: benoedigheden en werkwijzen; metalen en
toepassingen; edelgesteenten en toepassingen. De
derde groep: benoedigheden en werkwijzen, voort-
brengsels, tuinbouw en boomteelt; voortbrengsels
en wijze van „uitbating“ der woudnijverheden;
jacht en vischvangst.

De klassen zijn weer verdeeld over onderwerpen
van veelomvattenden aard

Wij geven hiervan slechts één voorbeeld. In de
eerste klasse van de groep Koloniale delfstoffen
worden gespecificeerd:

Ondergrondse topografie: benoedigheden en
werkwijzen. — Opsporen en verkennen van erts-
lagen en -aders: benoedigheden en werkwijzen. —
Peelingen, boringen, bekleeden van mijnschachten,
aanleggen van gaanderijen, uitgraven en bouwen in
mijnen en groeven: benoedigheden en werkwijzen.
— Ophalen van delfstoffen en vervoer bovengronds:
benoedigheden en werkwijzen. — Benutting van
koloniale delfstoffen: benoedigheden en werkwij-
zen. — Goudzand en goudgrint: bijzondere werkwij-
zen en ontginningswijzen. — Toestellen voor het
ziften, het wasschen en het mechanisch bereiden
van delfstoffen. — Benoedigheden en werkwijzen
tot het bekomen van ruw-metalen. — Plannen en
modellen van uitbatingconstructies en gebouwen.
— Stafistieken, kaarten en allerlei uitgaven betref-
fende de aardkunde, de ondergrondse topografie,
de delfstofkunde, de mijnontginning.

De heen en weer gaande strijd in Kanton.

De communisten maakten zich meester van de
stad en richtten een terreur-bloedbad aan. De Zui-
delijke nationalist vermeerderden de stad weer en
richtten een terreur-bloedbad aan.

Het gezag over Kanton is thans weer geheel in
handen van de troepen der Kantonnesche regeer-
ing, welke troepen uiterst drastische maatregelen
nemen tegen de communisten en anderen, die ver-
antwoordelijk zijn voor den jongsten staatsgreep.
De meesten hunner zijn gevlucht, maar degenen,
die gepakt zijn, zijn op summere wijze behandeld,
zooals dat in China te doen gebruikelijk is. De stra-
ten liggen dan ook vol lijken. De uitbarsting van
de „rooden“ was een van de hevigste episodes uit de
jongste geschiedenis van Kanton. Grote stadsge-
deelten zijn verbrand, honderden lieden, die met be-
staar en politie symphoniseerden, werden gedood;
de plundering was algemeen.

Stad des Doods is de uitdrukking, die den toe-
stand te Kanton weergeeft sedert de onderdrukking
van den rooden opstand. Op de foto's ziet men man-
nen, die lijken van communisten versnuwen naar
de plaatsen waar zij begraven worden, terwijl lange
rijen van lijken op de trottoirs het ontstellende be-

RECHTSKUNDIG INCASSO EN DETECTIVE BUREAU

„HILVERS”

(v.h. VAN GIGCH & Cie.)

Westeinde 235 - 's-Gravenhage - Telefoon 33129

Behandeling van Vertrouwensopdrachten in Binnen- en Buitenland. — Behandeling van alle Rechtszaken. — Adviezen in Belastingzaken.

Bureau de Renseignements & Recherches. Exécution des ordres en Hollande et à l'étranger au prix modiques. Auskunft und Detektive Büro. Beobachtungen und sonstige Aufträge, auch im Auslande, zu bill. Preisen. Detective-Office. All orders are quickly settled. Moderate terms. 5458

Lage tarieven.

Prima referenties.

SPECIAL ADRES VOOR COMPLETE MEUBILEERING

Möller & Co

DEN HAAG TELEFOON 37412

WEIMARSTR. 38a - FRANKLINSTR. 107

TAPIJTEN - LINOLEUMS
BEDDEN - GORDIJNSTOFFEN - VITRAGES

VERHUIZINGEN DOOR HET GEHEELE LAND
EIGEN BEHANGERIJ EN STOFFEERDERIJ

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunst-drukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het midden klasse-werk, hetz. g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Komt U even bij ons?

Wij geven gaarne inlichtingen omtrent de zeer schikkelijke betalingsvoorwaarden

RADIO

leveren wij tegen lage betalingen

Koopt bij ons

Klleding en Meubileering

Magazijn „DE RESIDENTIE”

L. BEESTENMARKT 119-121-123-127
DEN HAAG :: OPPERICHT 1898

Het steeds toenemend verkeer leidt tot ontwrichting van het verkeer, daarom grijpe men in met spoed.

„P.C.W.” PROPAGANDA-COMITE VOOR WEGENVERBETERING

wezen, waardeering en belangstelling te koesteren voor dat troepje pioniers, die den wetenschappelijken naam van Nederland door de resultaten met deze expeditie bereikt, zóó hoog hebben gehouden.

Prof. Pulle kreeg vervolgens het woord en vertelde ons, aan de hand van een reeks welgeslaagde lichtbeelden en met behulp van eenig demonstratie-materiaal, een massa interessants van het door hem en zijne metgezellen op dien tocht doorleefde. Het zou ons te ver voeren Prof. Pulle in zijn buitengewoon prettig uitgesproken lezing op den voet te volgen en we kunnen volstaan met te vermelden, dat hij de belangstelling van de toehoorders wist vast te houden tot het einde toe met zijne rede, doorspekt van oolijke opmerkingen en onzen lach opwekkende gebeurtenissen.

Het was dan ook een lichte taak voor onzen voorzitter om met een warm woord van dank de waardeering van ons allen aan Prof. Pulle bij het einde zijner lezing te betuigen.

DE SECRETARIS.

Afdeeling Apeldoorn. FILM-VERTOONING.

Filmvoorstelling op Donderdagavond 29 December, 8 uur in het Centraal Theater, bij het Gemeentehuis, van de schitterende film „Bandoeng” en van het bedrijf te Soerabaja van de firma Goud Pzn. en Co. te Purmerend. (Lossing van het s.s. Indrapoera, importeursbedrijf, enz.) De eerste zal worden toegelicht door den H.E.G. Heer S. A. Reitsma, oud w.n. burgemeester van Bandoeng, die zich geheel belangeloos hiervoor beschikbaar stelde.

Leden + 2 introducees f 0.30 p.p., begunstigers f 0.30, andere belangstellenden f 0.60 (pl. bel. inbegrepen). Plaatsbespreken aanbevolen op Woensdag 28 Dec. van 10—1 uur aan het Theater.

De contributie 1928 kan tot 15 Januari 1928 voldaan worden per postgiro door storting of overschrijving op No. 93038 van den Heer J. C. Baars.

Zend nu uw lijsten nog in voor de Arnhemse tentoonstelling.

Helpt krachtig mede de „Eurasia”-voorstelling te verzekeren door kaartenverkoop.

HET BESTUUR.

Afdeeling 's-Gravenhage.

„RUBBER- EN OLIEPALM-FILM”.

In het Trianon-Theater, Prinsstraat alhier, werd op 16 December j.l. des middags en des avonds door de Afdeeling 's-Gravenhage van de Vereeniging „Oost en West” eene vertooning gegeven van de door den Heer Willy Mullens opgenomen Rubber- en Oliepalm-film, welkend afgestaan door de Internationale Vereeniging voor de Rubber- en andere Cultures in Ned.-Indië.

De leden waren in grooten getale opgekomen, zoodat het Theater zoowel des middags als des avonds bijna geheel bezet was.

Z.K.H. Prins Hendrik, vergezeld van zijn Adjudant, de heer Termytelen, woonde de voorstelling bij, alsmede Mevrouw Koningsberger, de echtgenoot van den Minister van Koloniën; de laatste was tot zijn spijt wegens ambtsbezigheden verhinderd tegenwoordig te zijn.

Voorts waren vele vooraanstaande personen, genoodigden en bij de Rubber-cultuur geïnteresseerden aanwezig, alsmede de Directeur en het personeel van de Machinefabriek Reineveld, voor wier constructeurs en teekenaars deze film van zeer groot belang was om n.l. de door hen vervaardigde en geteekende machines in het bedrijf te zien.

De voorzitter der Afdeeling, de heer F. van Peski, heette de aanwezigen in een kort openingswoord welkom, dankte inzonderheid Z.K.H. den Prins voor zijn tegenwoordigheid en bracht voorts woorden van dank aan de Internationale Vereeniging voor de Rubber-Cultures, welke de vertooning mogelijk had gemaakt, terwijl hij ook duidelijk de artisticeit van onzen filmkunstenaar, den heer Willy Mullens, liet uitkomen.

Na deze met applaus begroete woorden nam de voorstelling een aanvang en werd ons op uitvoerige wijze de opbouw van een rubberplantage tot in alle kleine bijzonderheden vertoond, beginnende met den aanplant, het tappen der boomen, den oogst der latex, de bewerking in de fabriek en rookkamers, waarbij wij ook een indruk van het inwendige daarvan kregen. Voorts de verpakking der crêpe en sheet, waarna het opladen ter verscheping volgde.

Daarna kregen wij ook de verschillende woningen van den procuratiehouder, den administrateur en al het aan de Maatschappij verbonden personeel te zien, terwijl een en ander nog werd afgewisseld door een Slamatan, ter inwijding van het nieuwe Hoofdkantoor met plechtige begrafenissen van een karbouwenkop ter bezwering der booze geesten. Ook was het bezoek van den Gouverneur-Generaal aan de Rubber-Maatschappij „Amsterdam” in beeld gebracht.

Na de pauze werd de Oliepalm-film vertoond, welke ook in alle opzichten hoogst interessant was.

Alle platen waren mooi en helder en gaven ons een waar beeld van de hooge trap van ontwikkeling onzer cultures in Indië.

Was in alle opzichten een zeer geslaagde voorstelling en velen hebben door de vertooning dezer film een goeden kijk op het Indische bedrijfsleven gekregen.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

CONTRIBUTIE 1928.

Kennisgeving, dat het gironummer van den Secretaris-Penningmeester van de Vereeniging „Oost en West”, Afdeeling 's-Gravenhage, is No. 135120.

Den leden wordt beleefd verzocht de contributie over 1928 vóór 15 Januari a.s. te willen voldoen door storting of overschrijving op girorekening 135120.

Na 15 Januari zal over de contributie worden beschikt met bijvoeging van 15 cent voor inningskosten.

De Secretaris-Penningmeester,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Groningen en Ommelanden.

FILM NED. HANDEL-MIJ.

Op Woensdagmiddag den 14 December werd de bekende film der Nederlandsche Handel Maatschappij alhier in de groote zaal van het Concerthuis voor een stampvolle zaal afgedraaid. Deze wetenschappelijke film hebben den aanwezigen een duidelijk en bijzonder leerszaam beeld gegeven van de Indische suiker- en thee-cultuur en het publiek eens eenige interessante kijkjes gegund op de productie van artikelen, waarmede het dagelijks in aanraking komt. Donderdagavond werd dezelfde film te Hoogezand afgedraaid, eveneens voor een volle zaal en een zeer dankbaar publiek. Hopen wij zoo onze afdeeling meer bekendheid te geven in deze streken en laten wij hierbij onze leden opwekken te trachten nieuwe leden aan te brengen.

J. FRANKE,
Secretaris-Penningm.

Afdeeling Nijmegen.

UITVOERING „NJAI SONNA”.

De uitvoering van Njai Sonna, de dramatische tooneel-schets van Fabricius, door het dilettantengezelschap „Eurasia”, op Zaterdag 17 December, werd door een talrijk publiek bijgewoond. Het stuk werd met schitterend succes opgevoerd en heeft zeer beslist bijgedragen tot het populair maken van de Vereeniging „Oost en West” alhier, die aan hare leden zulk een genotvollen kunstavond heeft kunnen aanbieden. De rollen waren in uitstekende handen. Het diep tragische waartoe ongeregelde verhoudingen in Indië tusschen Europeanen en inboorlingen aanleiding kunnen geven, werd meesterlijk uitgebeeld. De algemeene waardeerende hulde van het enthousiaste publiek deed recht wedervaren aan het meer dan dilettanten-talent van de vertolkster van de hoofdrol „Njai Sonna” (Mevrouw Mia Arwen), die daarbij werd terzijde gestaan door alle andere medespelers. Moge in de toekomst het steeds toenemend ledental het bestuur financieel in staat stellen dit tooneelgezelschap nog dikwijls in ons midden te zien.

M. R. S. BLECKMANN-HOOGENSTRAATEN,
2e Secretaresse Verg. „Oost en West”
Afd. Nijmegen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur. TER NAVOLGING.

Een drietal oude leden verblijdden ons met het bericht, dat zij hunne contributie verhoogden. Een dezer schreef daarbij:

„Uit waardeering voor de wijze waarop de Vereeniging „Oost en West” steeds haar schoone doel nastreeft, verhoog ik gaarne mijne oude contributie ad f 2.— per jaar tot het tegenwoordige minimum van f 5.—”

Het spreekt vanzelf dat deze spontane uiting van waardeering dezerzijds op prijs gesteld wordt. Vele oude leden verkeerden nog in hetzelfde geval dat zij indertijd op een contributiebedrag, dat inderdaad te gering is, zijn ingeschreven. Het Bestuur doet dan ook op hen een dringend beroep om dit goede voorbeeld ter harte te nemen en hunne contributie eveneens op peil te brengen.

Van de Redactie.

Door bijzondere omstandigheden bleven in dit Nr. de rubrieken „Kunst en Kunstnijverheid” en „Suriname” achterwege.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIË.
Th. P. J. Duijndam, Onderwijzer 2e kl. bij het O. L. O. Gouwvestraat 2, 's-Gravenhage.
J. B. Möllenkamp, idem als voren, Weteringschans 37, Amsterdam.

Mr. L. J. Tissing, Adm. Ambtenaar b. h. Binnenl. Bestuur, Weteringkade 92, 's-Gravenhage.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR CURAÇAO.
H. J. Mellema, Loods in Curaçao, Binnenloods te Rotterdam.

Eindelijk onvermengd genoeg:
EEN CHRYSLER, REEDS VANAF F 2900.-
N.V. JAMES NEFKENS AUTOHANDEL
LAAN VAN MEERDERVOORT 96c :: TELEF. 35970
ALLEEN-VERTEGENWOORDIGING VOOR DEN HAAG EN OMSTREKEN

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

Mr. S. W. van Velzen, geb. Jonathans, Commies bij de Algemeene Rekenkamer, Reitzstraat 287, 's-Gravenhage.
 W. van Velzen, Politieopziener b. d. Alg. Politie, Reitzstraat 287, 's-Gravenhage.
 K. Schoen, Hoofdarchitect van Politie 2e kl., Kreuzweg 2, Hamburg 5.
 Thureau, Hoofdagent van Politie 1e kl., Bremen (Duitschland).
 Hofland, Ingenieur 2e kl. b. d. S.S. en Tr., Statenlaan 17, 's-Gravenhage.
 E. Overduin, Chemisch assistent b. h. Laboratorium voor materiaal-onderzoek v. h. Depart. der B.O.W., Valkenboschlaan 113, 's-Gravenhage.
 Ch. van de Vooren, Electrotechn. ambtenaar bij het Havenbedrijf, Baanstraat 8, Utrecht.
 van Dalen, Hoofdpolitieopziener b. d. Alg. Politie, Deurne (N.B.).
 H. Claassen, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Moerwijkstraat 16, Venlo.

K. J. Mosies, Stationscommies 2e kl. b. d. S.S. en Tr., Halleystraat 7, 's-Gravenhage.
 P. A. Hoegen, Kascontroleur b. d. S.S. en Tramwegen, Elsstraat 1, 's-Gravenhage.
 J. J. Be'lingwout, Ingenieur 2e kl. b. d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Valkenboschlaan 11, 's-Gravenhage.
 K. F. Draijer, Leeraar b. d. Kon. Emmaschool te Soerabaya, Meezenlaan 51, 's-Gravenhage.
 Ir. H. L. Welter, Hoofd v. d. afd. Nijverheid b. h. Depart. van Landbouw, Nijverheid en Handel, Koningsplein 30, 's-Gravenhage.
 F. W. Bisalsky, 1e Commies b. h. Dept. van Financiën, Weimarstraat 341, 's-Gravenhage.
 W. F. M. Maas, Hoofdpolitieopziener b. d. Alg. Politie, Weizichstraat 19b, Rotterdam.
 M. Verzijden, Politieopziener b. d. Alg. Politie, Schoutenstraat 143, Rotterdam.
 Ch. Zorbag, Douanekommies der 2e klasse, Dordtschestraatweg 612, Rotterdam.
 W. Prins, Uitvoerder b. h. Landsbaggerbedrijf, B. 336, Sliedrecht.

Mutatiestaat van 14 tot 21 December.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

Mr. J. Ter Kuile-Wafelbakker, Apeldoorn, Loolaan 20. f 5
 Jansen Jr., Huize „Zonneschijn“, Beekbergen f 5
 Mesdag, Kassier, Groningen, Haddingestraat 16. f 5
 S. C. de Veer Abrahamsz., oud-Advocaat-Generaal, Curacao. f 5
 Ringeling, Gep. W.-I. Ambtenaar, Nijmegen, Barbarossastraat 65. f 5
 J. G. Bantjes, Inspecteur van de Volksgezondheid, Nijmegen, Hotel Nassau, Smetiusstraat 2. f 5
 vrouw S. Krak, Nijmegen, Vermeerstraat 6. f 5
 Stella Irene Leader, Nijmegen, Berg en Dalsche Weg 23. f 5
 vrouw E. Pelt-Schliestedt, Den Haag, Valkenboschade 356. f 5
 vrouw de Weduwe L. Rozendaal-Krijger, Den Haag, Morsestraat 12. f 5
 P. N. Hoorweg, Den Haag, Laan van Meerdervoort 399. f 5
 J. Blicke, Den Haag, Nassaplein 36. f 5
 Kooman, Scheveningen, Harstenhoekweg 145. f 5
 v. Buuren van Heijst, Den Haag, Mesdagstr. 63. f 5
 Fenenga, Oud-Gezaghebber Gouv. Marine, Den Haag, Laan van Meerdervoort 319. f 5
 S. F. W. van Hasselt, Den Haag, Anthonie Duyckstraat 125. f 5
 vrouw van Epenhuijsen-de Bruine, Den Haag, Bankstraat 32. f 5
 G. Körndorffer, Oud-Administrateur suikerfabriek, Scheveningen, Neptunusstraat 152. f 5
 W. Vermeer, Oud-Administrateur suikerfabriek, Den Haag, Frankenslag 350. f 5
 M. A. van der Chijs, Den Haag, Laan van N. Oost-Indië 13. f 5
 vrouw Städtler-Vandendrich, Den Haag, Louise de Colignyplein 3. f 5

Eigen aanmelding.
 Secretaris Afd. Apeldoorn.
 den Heer Mr. E. D. H. Schutter te Groningen.

Eigen aanmelding.
 Afdeulingsbestuur van Nijmegen.

den Heer H. Koolmeijer te Den Haag.

Eigen aanmelding.
 Mej. M. J. Kocken te Den Haag.
 den Heer F. van Peski te Den Haag.
 den Heer F. J. Mahlman te Den Haag.
 Hoofdbestuur „Oost en West“.

den Heer J. A. Lugt te Den Haag.

den Heer B. Th. W. van Hasselt te Den Haag.

Baronesse v. Lijnden-Von Schmidt auf Altenstadt te Den Haag.

den Heer G. C. Kokxhoorn te Den Haag.

den Heer H. J. A. Raedt v. Oldenbarnevelt te Den Haag.

Geïntroduceerd door het Afdeulingsbestuur van Arnhem.

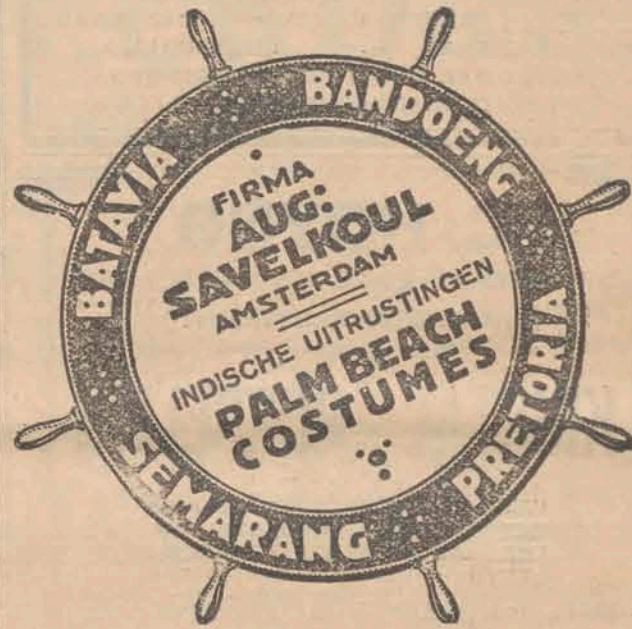
Loos, Arnhem, van Oldenbarneveltstraat 9. f 5.
 J. Piekema, Arnhem, Velperplein 11. f 5.
 W. F. Emous, Arnhem, Utrechtscheweg 25. f 5.
 A. Brinkman Visser, Arnhem, Kastanjelaan 51. f 5.
 A. D. M. Daniels, Arnhem, Roelstraat 2. f 5.
 Baljet, Arnhem, Boulevard 52. f 5.
 H. Wildervanck de Blécourt, Velp, Arnh. straatweg 7. f 5.
 Smit Kzn, Arnhem, Stationsplein 17. f 5.
 J. P. van der Marel, Arnhem, Velperweg 97. f 5.
 Gebrs. Cornelissen, Arnhem, Spijkerstr. 54. f 5.
 vrouw H. de Koning-Laats, Arnhem, Ernst Casimirlaan 66. f 5.
 M. Folmer, Arnhem, Jansbinnensingel 30. f 5.
 M. Vermaten Koster, Arnhem, Boulevard Heuvelink no. 110. f 5.
 A. Ch. Morren, Arnhem, Parkstraat 116. f 5.
 J. A. Hoeufft, Arnhem, Velperweg 85. f 5.
 vrouw J. A. Hoeufft, Arnhem, Velperweg 85. f 5.
 C. Wessels, Oosterbeek, Paul Krugerstraat 7. f 5.
 A. A. van Mill, Arnhem, Prumelaan 61. f 5.

Mevrouw L. Wagner, Arnhem, Prumelaan 12. f 5.
 C. E. Baud, Velp, Vijverlaan 4. f 5.
 J. Schravessande, Arnhem, Prumelaan 3. f 5.
 Mr. S. A. van Oostée Bisschop, Arnhem, Rijnkade 123. f 5.
 Mevr. de Wed. J. H. P. van Aken van Praag, Arnhem, Burgemeester Weertstraat 139. f 5.
 Mevr. D. Busch Adriani-Burgman, Oosterbeek, Utrechtschestraat 104. f 5.
 O. Verhagen, Velp, Vijverlaan 9. f 5.
 N. Mansfeldt-de Witt Huberts, Arnhem, Driekoningestraat 9. f 5.
 Dr. L. Dooren, Arnhem, Eusebiusbuitensingel 40. f 5.
 W. Ploeg, Oosterbeek, Schelmsche Weg 5. f 5.
 G. H. de Kinkelder, Arnhem, van Oldenbarneveltstraat 1. f 5.
 Joh. de Kinkelder, Arnhem, Spijkerstraat 241. f 5.
 Mevr. E. Brunner-de Vries, Arnhem, Zippendaalscheweg 89. f 5.
 J. D. Hoog, Arnhem, Boulevard 59. f 5.
 J. R. de Joncheere, Velp, Arnhemsche Straatweg 25. f 5.
 A. Schmutziger, Wageningen, Belmontelaan 14. f 5.

Adresveranderingen:

van der Stoep, Commies 1e kl. P. T. T., van: Paree naar: Rotterdam, van Duivenvoordestraat 85c. f 5.
 J. Prins, Adm. Ambt. B.B., van: Leiden, Hooge Morschweg 18 naar: Weltevreden, Dep. B.B.
 Pelger, van: Oegstgeest, Terweeweg 39 naar: Scheveningen, Arnhemsche Weg 51. f 5.
 L. Wong Lun Hing, Amsterdam, van: Moreelsestraat 35 II naar: Hobbemakade 70 II.
 A. Taylor Kraag, Controleur B.B., van: Madoera naar: Den Haag, Stadhouderslaan 53. f 5.
 H. Ramondt, van: Clarens naar: Den Haag, Sweelinkstraat 41. f 5.
 A. Stoop, van: Den Haag, Alex. Gogelweg 4 naar: Wassenaar, Rijksweg 777.
 Natuurmaatschappij „Pondok Gedeh“, Den Haag, Jan van Nassaustraat, van: 66 naar: 80.

J. J. Albrecht, Hoofdpzichter Scheepvaart, van: Weltevreden naar: Emmahaven, p/a. Havenmeester.
 L. F. Cavaljé, Immigratie-ambtenaar 2e kl., van: Pontianak naar: Semarang, Karang Panas 82.
 A. A. G. H. M. Ratoe Walangon, thans dd. Havenmeester en Ambtenaar van Bakengeld te Ratah Totok (Mado-Selebes).
 C. A. H. Taminiau, thans hoofd der Schakelschool te Bandoeng, Goentoerlaan 16.
 A. J. van Zanen, Controleur B.B., van: Sibolga naar: Baligé (Toba-meer).
 H. W. Schröder, Controleur B.B., van: Pamekasan naar: Rembang.
 J. F. Andela, Hoofdpzichter P.O.W., van: Langsa naar: Weltevreden, p/a. Hoofdkantoor B.O.W.

W. G. G. de Blauw, Ir. 1e kl. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Kon. Mariestraat 3, 's-Gravenhage.
 A. Oosterveld, Hoofd Ambachtssch. Inlanders, Batavia, Kleverlaan 152, Haarlem.
 Mr. A. Meyroos, Burgemeester van Batavia, p.a. Ned. Handel Mij., 's-Gravenhage.
 Mej. H. Ch. Commelin, Onderwijzeres 1e kl. b. h. O.E.L.O., Moreelsestraat 9, Amsterdam.
 J. Oberman, Ass.-resident ter besch. v. d. resident van Tapanoeli, Burgemeester Schooklaan 24, Hilversum.
 H. D. L. Hollmann, Hoofdpolitieopziener b. d. Alg. Politie, Parkstraat D 3, Wageningen.
 H. J. ter Beeke, Onderwijzer 2e kl. b. h. O.E.L.O., Dedeemsvaart (dorp).
 A. van Straten, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Villapark, Vught.
 J. A. Beemer, Opzichter b. d. dienst der S.S. en Tr., Balistraat 32, 's-Gravenhage.
 Mej. W. S. C. Bueninck, Adj.-referendaris b. h. Departement van Gouvernementsbedrijven, Hotel de Gouden Kroon, Frederik Hendrikslaan, 's-Gravenhage.
 G. Andriessen, Hoofdpzichter b. d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Kampersingel 48 zwart, Haarlem.
 J. A. E. Rikkert, Tijd. Ambtenaar ter beschikking v. d. Algemeene Rekenkamer, 3e Helmersstraat 57, Amsterdam.
 A. Th. Reijnen, Hoofdpolitieopziener i. d. residentie Pasoeroean, Ten Katestraat 36, Nijmegen.
 R. J. Klein, Ingenieur 2e kl. b. d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Binnenweg 5, Wassenaar.
 J. A. Kraft, Hoofdpzichter b. d. S.S. en Tramwegen, Chassestraat 13(1), Amsterdam.
 J. Oltmans, Techn. Ambtenaar 2e kl. b. d. P.T.T., Hugo de Grootkade 2a, Amsterdam.
 S. de Lange, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T., Torenlaan 36, Hilversum.
 A. van der Stoep, Commies 1e kl. b. d. P.T.T., Van Duivenvoordestraat 85c, Rotterdam.
 Mej. C. E. E. T. Heidsieck, Commies b. d. S.S. en Tramwegen, Elsstraat 13, 's-Gravenhage.
 L. P. A. Franken, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T., Reinckenstraat 6, 's-Gravenhage.
 J. H. A. Nagel, Inspecteur, Onderhoofd v. d. dienst der In- en Uitvoerrecht en Accijnzen, Gallileistraat 26, 's-Gravenhage.
 N. A. Taylor Kraag, Controleur 1e kl. b. h. Binnenl. Bestuur, Stadhouderslaan 53, 's-Gravenhage.
 H. O. v. d. Meij, idem als voren, Pontanuslaan 47, Arnhem.
 J. A. Hippmann, Hoofdpolitieopziener i. d. residentie Soerabaya, Kievitstraat 12, Hengelo (Ov.).
 H. L. Koot, Ambtenaar 3e kl. b. d. dienst der In- en Uitvoerrecht en Accijnzen, Populierstraat 29, 's-Gravenhage.
 J. C. Hoffmann, Hoofdpolitieopziener i. h. gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden, Kepplerstraat 37, 's-Gravenhage.
 J. C. van Luenen, Onderluitenant der Infanterie, Maaskade 40, Rotterdam.
 J. H. M. Cleber, idem als voren, Newtonstraat 265, 's-Gravenhage.
 J. A. E. Duijnste, 1e Luitenant der Infanterie, Bijlevellingel, Nijmegen.
 L. C. van Berg, Kapitein der Infanterie, Javastraat 55, Nijmegen.
 C. Terstege Deijkerhoff, Laan v. Eik en Duinen 225, 's-Gravenhage.
 F. L. W. Libsirel, Kapitein der Genie, Frankenstraat 76, 's-Gravenhage.
 J. M. J. Wegner, 1e Luitenant der Infanterie (vlieger), Frankenslag 357, 's-Gravenhage.
 A. M. Sierevelt, Kapitein der Infanterie, Van Aerssenstraat 148, 's-Gravenhage.

MET PENSIOEN.

J. W. Hoekman, Accountant 1e kl. bij den dienst der Belastingen, Postlaan 12, Heemstede.
 J. K. van der Meulen, Administrateur 1e kl. bij den dienst der Timijnen, Valeriusstraat 74, 's-Gravenhage.

G. J. R. v. d. GAAG & ZOON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 :: DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN - BLOEMPOTTEN - ZUILEN
 MET POTTEN KLOKSTELLEN,
 ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID HOLLAND" TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor rave overkoms.

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a b-DEN HAAG-TEL. 33472
 Verwacht ZATERDAG 31 DEC.
VERSCH INDISCH FRUIT
 o.a.
MANGA'S EN ZUURZAK

WISBRUN & LIFFMANN
 VEENESTRAAT 35-37 - Tel. 12503 - DEN HAAG
 DAMES MODE ARTIKELEN
 ZIJDEN STOFFEN - FLUWEELEN
 KANTSTOFFEN - ALLE SOORTEN
 GARNEERINGEN, ENZ., ENZ. - BALARTIKELEN

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reclamewerk moet er aanlokkelijk uitzien want hij weet, dat slecht reclamewerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon No. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

VEREENIGING „OOST EN WEST"
 HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost en West Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voortlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstr. 17 's-Gravenhage. Tel. 14519 Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag. Tel. 50752 Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost en West-Indië wier ouders niet in Nederland vertoeven tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hem die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN (tegen eenige vergoeding) op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANCO MENDES - Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak Nic.-Maesstraat 57, Amsterdam. Tel. 22492. Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *) zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk.) Prijs: f0.50 per exemplaar en f0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f0.05 per exemplaar en f0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f0.50 en f0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - * No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie.) Prijs f0.75 per exemplaar en f0.06 frankeerkosten.
 - * No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie.) Prijs f0.25 per exemplaar en f0.04 frankeerkosten.
 - * No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2e, verbeterde druk.) Prijs: f0.50 per exemplaar en f0.02 frankeerkosten.
 - * No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs f0.75 per exemplaar en f0.04 frankeerkosten.
 - * No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs f0.20 per exemplaar en f0.04 frankeerkosten.
 - * No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f0.25 per exemplaar en f0.04 frankeerkosten.
 - * No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Opnieuw herzien.) Prijs: f0.25 per exemplaar en f0.06 frankeerkosten.
 - * No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f0.20 per exemplaar en f0.04 frankeerkosten.
 - * No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs f0.20 per exemplaar en f0.04 frankeerkosten.
 - * No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f0.75 per exemplaar en f0.06 frankeerkosten.
 - * No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en oij eenige Bergcultures in Ned.-Indië. Prijs: f0.40 per exemplaar en f0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën** Prijs: f0.35 per exemplaar en f0.04 frankeerkosten
- Serie I.
 - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 - 2. Het leven van den bestuur-ambtenaar in het binnenland.
 - 3. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 - 4. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 - 5. De Europeesche vrouw in Indië.
 - 6. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 - 7. Over de Kolonie Suriname.
 - Serie II.
 - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 - 2. Het Javaansch toneel.
 - 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 - 4. De thee-cultuur op Java.
 - 5. Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 - 6. Een doode taal in Indië.
 - 7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java.
 - 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 - 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 - 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
 - Serie III.
 - No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
 - 2. Bevolking in Nederlandsch-Indië.
 - 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
 - 4. Indische scholen onder de Oost Indische Compagnie.
 - No. 5. Nederlanders in Indië.
 - 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
 - 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
 - 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië: Mr. K. FAUSER, Koedoes, residentie Semarang, Java.